

Ardealul Economic

ERDELYI KÖZGAZDASÁG

Campanie de cereale

se pregătește în toate țările producătoare de grâu. Pregătirile febrile și pline de grijă nu lipsesc nici în România, pentru că țării acesteia, care cândva a dictat impunător prețurile piețelor mondiale de cereale, nu-i este permis să se abțină dela această prea nobilă emulație. Glia țării cu toată criza economică a dat naștere unei recolte îmbelsugate: hambarele sunt dol-dora de cereale și așteaptă doar clipa ca rodul acesta bogat să apuce drumul străinătății. Mai e nevoie de îndeplinirea unor formalități de aplicare a câtorva legi și regulamente economice, pentru că viața economică a țării, printr'un export rodnic de cereale, să intre în mod activ în hora campaniei internaționale de cereale, ce se pregătește la toamnă.

Cu toate că recolta e foarte bogată, mare parte a exportatorilor privesc cu foarte mult scepticism posibilitățile unui sănătos și favorabil export. Nu dau prea mare încredere apropia-tei conjuncturi de cereale, întrucât au avut ocazie să experimenteze nu odată defavorabil, în acțiunile lor din ultimii zece ani de politică economică. Au așteptat stabilizarea, ea a fost însă amânată pentru luna Septembrie. Astfel că ei nu-și pot închipui o campanie a cerealelor fără o valută sigură și lipsită de incertitudini financiare. Cu atât mai vârtos, cu cât operațiunile de stabilizarea leului, dând prilejul la grase speculațiuni, va zdruce într'un fel sau altul viața comercială.

De altă parte comercianții specialiști știu și aceea, că guvernul pe lângă toată bunăvoința sa, nu e în stare să finanțeze această campanie de cereale, fiindcă el însuși are extremă nevoie de bani. Iată cum se răzbumă deci continuile greșeli ale nesocotitei lor politice economice. Hambarele gem de atâta bogată recoltă; doar să înceapă exportul boabelor pline și cărnose și criza economică ar fi pentru moment înlăturată; și cu toate astea comercianții sunt neîncrezători și din cale afară de prevăzători, ca și când am sta în fața unui înlăturabil faliment economic.

Comercianții au ajuns să nu se mai încreadă nici ei de ei. Concurența e mai imorală ca oricând, iar creditul, singurul mijloc de existență în momentele actuale, li-s'a tăiat. În lupta pentru traiul cotidian se sfâșie lupte, cei slabi pierind în aceste lupte disperate.

Campania cerealelor nu s'a desfășurat încă, astfel că ar fi timpurii orice observații; totuși pentru aceia, cari și-au luat pe seama lor limpezirea situațiilor economice încredute, campania

aceasta de cereale e un categorie avertisment; și în același timp și o înțeleaptă învățatură: În țară să salveze organismul economic pornit spre un măcinător distructivism, iar în străinătate să câștige locul pe care țara românească l-a avut cândva.

Deci campania de cereale ce se pregătește să fie contra asanării uerigătoare a vieții noastre economice, și pentru intrarea cât mai eficace în armoniosul concert economic al marilor state.

s. m.

Sucursalele din Cluj și Sibiu ale Băncii Crissoveloni și-au sistat activitatea cu începere dela 1 August

Ardealul Economic a fost primul ziar care a anunțat că sucursala clujană a Băncii Crissoveloni S. A. în urma naționalizării Băncii Ardelene și Cassă de Păstrare, lichidează și sistându-și funcționarea se contopește în sediul principal din București.

Operațiunile socotelilor cari au durat timp de mai multe luni, au luat sfârșit la 31 Iulie și dela 1 August sucursala clujană a Băncii Crissoveloni a fost sistată definitiv.

Intrucât Banca Crissoveloni a reușit să naționalizeze Banca Ardelene și Cassă de Păstrare, atât sucursala Cluj, cât și cea din Sibiu au fost lichidate, iar clientela cestora va trece în cercul de drept al Băncii Ardelene și Cassă de Păstrare, care în urma sistării celorlalte două sucursale, având o întinsă rețea de clientelă, va opera cu o fecundă intensitate pe piețele financiare din Ardeal.

Cei interesați au fost anunțați prin scrisori, prin care au fost invitați să se prezinte pentru definitivă desocotire, avizându-i totodată că la 1 August Banca Crissoveloni își va sista toate operațiunile.

Diracțiunea clujană a Băncii Crissoveloni, înainte ca banca să fie lichidată, iar operațiunile să fie sistate, s'a gândit cu adevărată grijă pînăntreacă cu funcționarii ei din Cluj să fie plasați în locuri potrivite. Astfel cea mai mare parte a lor au fost așezați în birourile sediului principal, iar pe alții i-a plasat la diferitele instituții cointeresate Băncii Crissoveloni. Iar pe acei funcționari cari n'au găsit nici la sediul din București și nici în oficiile altor întreprinderi, au fost satisfăcuți în modul prevăzut de lege.

D. DIRECTOR FRIEDLÄNDER a fost numit în fruntea secției de credit a centralei București, iar directorul GEORGESCU a fost pus în fruntea noii sucursale înființate în Grivița. Noua sucursală condusă de d. Georgescu, își va începe activitatea peste câteva zile.

Ūzemeinek kibővítésével repülőgépfalkatrészek gyártására rendezkedik be a Borlova-örményesi Faipari Részvénytársaság

Erdély és a Bánság gazdasági köreiben élénk érdeklődéssel kísérik azt a személyi változást, amely a BORLO-ÖRMÉNYESI RT. belső felépítését teljesen új alapokra fogja helyezni. Biztos forrásból nyert értesüléseink szerint a vállalat eddigi agilis igazgatója RANSCHENBERG igazgató helyét a vállalatnál a közeli napokban STECKEL Arthur, a szászsebesi özv. Beyersdorf Jánosné cég eddigi üzemvezetője foglalja el.

A faipari vállalat leendő igazgatójának jelentős összeköttetései vannak az OFA-val és ez felbecsülhetetlen előnyököt biztosít a faipari vállalatnak.

Az igazgatócserével a Borlo-örményesinél jelentős tranzakciók fognak lefolyni, amelyek a lehető legrövidebb időn belül a vállalat űzemeinek hatalmas méretekben való kibővítéséhez fognak vezetni. A belső változásokkal a faipari vállalat hajlitott fabutor és parketta illetve hajópadló gyártása mellett repülőgép faalkatrészek előállítására is hamarosan be fog rendezkedni.

Illetékes gazdasági körökben élénk figyelemmel kísérik a Borlo-örményesi Rt. rohamos fejlődését és terjeszkedését.

Gabonakampány

készül a világ minden államában, ahol buza terem. A lázas készülődések Romániában sem maradnak el, mert ennek az országnak, amely valamikor bizonyos mértékben irányította a terményföldök világpiaci árait, nem szabad kimaradni ebből a nemes versenyből. Az anyaföld, a gazdasági váltág ellenére is hozott bőséges termést: a raktárak megteltek gabonával és most már csak gazdasági rendszerek applikálására van szükség, hogy az ország mezőgazdasági élete a gabonaporton keresztül, mint hangotadó tényező bekapcsolódhassék az űzi gabonakampány nemzetközi vérkeringésébe.

Az exportörök azonban, még a kampány megindulása előtt pesszimiztikus perspektivákkal itéltek meg a lehetőségeket. Nem biznak a várható gabonakonjunkturában, mert *scepticismust és az akeióktól való bizonyos kényszerű tartózkodást nevelt beléjük tiz év gazdaságpolitikája.* Várták a stabilizációt, amely szeptemberre toldott el, így tehát űzire el sem tudnak képzelni eredményes gabonakampányt, mert a pénzügyi élet minden valószínűség szerint bele fog kerülni stabilizációval járó pénzügyi spekulációk pergőtüzébe, ami már eleve bizonytalanná teszi a szolid bázisu üzleti kalkulációt.

Emellett pedig a romániai szakkereskedők azzal is számolnak, hogy a kormány legjobb akarata ellenére sem lesz képes finanszírozni a gabonakampányt, mert ma az a helyzet, hogy magának az államnak sincs pénze. Az éveken keresztül inaurált bizonytalan gazdaságpolitika tehát megint megbosszulja magát. Itt állunk teli magtárakkal, csak exportálni kell a folyó aranszemeket és a kereskedők mégis remegve gondolnak az „üzleti lehetőségekre“, mintha csak valami hatalmas gazdasági krach volna készülőben.

A kereskedők önmagukban sem biznak, mert elvesztették a lábuk alatt a talajt és gyengéknek érzik magukat azokkal a külföldi kereskedőkkel szemben, akik egészséges állampolitika jóvoltából, egészséges gazdasági rendszerben élnek.

A gabonakampány még nem zajlott le, így tehát kórai volna prejudikálni, de a kampányt megelőző általános hangulat mementóként szolgálhat azoknak, akik a teljes felelősség sulyával magukra vállalták az államélet ügyeinek intézését, hogy mit jelent vegetáló gazdasági életből „erőt“ meríteni ahhoz, hogy belsőli relációkban el lehessen kerülni az esőveszedelmet, külföldi viszonylatban pedig bekapcsolódni komoly auspiciummokkal a világ nemzetekinek évezredes gazdasági koncertjébe.

s. m.

A Nagyváradi Szénbánya és Iparvállalat Rt. alsóhidiseli lignitbányája egy egész környék földhözragadt szegény lakóinak biztosít megélhetést

Bihar elhagyatott hegyvidékén a szénbányatársaság több milliós befektetéssel megkezdte a tüzelésre kiválóan alkalmas lignit intenzív kihasználását — Százhusz munkás dolgozik a bányában

Látogatás az alsóhidiseli szénbányában

Az „Ardealul Economic-Erdélyi Közgazdaság“ nagyváradi szerkesztőségétől

A julius végi forró kánikulai nap enyhe verőfényben ragyogó kora reggelén, a még alvó városból száguldva rohan ki velünk az autó arra délkelet felé, amerre Bihar humuszának egyik legértékesebb alluviális képződményére, az alsóhidiseli lignitre találhatunk...

Ez a lignitbánya Nagyváradtól alig tizenkét-tizenhárom kilométernyi távolságra fekszik a nagyvárad-belényesi országot mentén, Kardó, Alsóhidisel, Hájó, Nyárló, Apáti és Betfra községek határában, a nagyváradi premontréi rend és a román katolikus püspökség erdős hegyeiben.

Autónk száguldva szeli az országot porát és ahogy elhagyjuk a félixfürdő telepét, mind sürűbben találkoznak lassan döcögő fuvarszekerekkel, amelyekkel falusi román fuvarosok

a Nagyváradi Szénbánya és Iparvállalat Részvénytársaság alsóhidiseli bányájából szállítják a városba a lignitét,

ezt a rendkívül megbeszélendő tüzelőanyagot. A lignit tudvalevően a barna szénnek az a fajtája, amelyben a fűszövet az idők, az évezredek folyamán még nem széneseedett meg teljesen, de

tüzelőanyag, különösen iparvállalatok, vasutak nagyszerűen használhatják.

Az alsóhidiseli lignit pedig kiválóan száraz tüzelőanyag, amelynek intenzív felhasználása fölötté gazdaságos.

Hatvan évvel ezelőtt olaszok fedezték fel Biharban ezt a kincses bányáját, amelynek kiaknázása egy időben szorgalmasan folyt is. A viszonyok változása folytán azonban az üzem szünetelt, míg

1918-ban aztán megalakult a Nagyváradi Szénbánya és Iparvállalat Részvénytársaság,

amelynek részvényeit az elmúlt évben egy kiváló szénszakember, Ujvári József vezetése alatt álló új érdekeltség vette át. Ez az érdekeltség egyúttal a lignitbánya negyvenöt évre szóló bérletét is megszerezte és megkezdte a nagyértékű lignitbánya intenzív kihasználását.

Ipari és szociális szempontok

A belföldi és a külföldi szén árai tudvalevőleg igen magasak, a szállítás is a messze fekvő vidékekre, mint például Nagyváradra és környékére, nagy nehézségekbe ütközik, miért is a Nagyváradi Szénbánya és Iparvállalat alsóhidiseli lignitbányája különös figyelmet érdemel és különös figyelemreméltó az a szociális és ipari szempontból elismerésre érdemes akarat, amely ennek a lignitbányának intenzív kihasználását feladatul tűzte ki. A jelenlegi helyzet azonban az, hogy

ennek a töméntelen kincset magában rejtő lignitbányának kihasználása nem történik oly intenzíven, amint annak történnie kellene,

illetőleg vasutunk és ipartelepeink nem használják oly mértékben, ahogyan ta-

karékos gazdálkodás mellett tényleg használni kellene.

Biharnak

rengeteg földalatti kincse van, amelyek kihasználatlanul hevernek a föld méhében,

holott ezeknek a földalatti kincseknek napfényrehozatala nemesak az ország iparának fejlődését mozdítaná elő, hanem népjóléti, szociális szempontból is felmérhetetlen értéket jelentene. Az alsóhidiseli lignit is Biharnak ilyen kihasználatlan kincse és százszoros elismerés illeti meg azt a társaságot, amely

sok millió lejre rugó anyagi áldozattal lehetővé akarja tenni, hogy nagy deficittel dolgozó vasutunk, ugyyszintén iparvállalatunk lignitben olesó és jó tüzelőanyaghoz juthassanak.

Ez a nemes szándék és elismeréreméltó akarat tette indokoltá, hogy felkeressük a zalsóhidiseli lignitbányát és személyesen szerezzünk meggyőződést arról a nagyhorderejű munkáról, amely ennek a gazdag lignitbányának kihasználása körül folyik.

A társaság új műutat és hosszú iparvasutat épített

Már az országút távolából is jól esik látni az oldalt elhúzódó erdős hegy lábánál épült lignitrakodót, amelyről a sorba állított fuvaroszekerekre rakják a bihari humusz sokat érő barna adományát. Az országúttól a rakodóig egy körülbelül százötven méter hosszú műút vezet, amelyet az elmúlt évben a Nagyváradi Szénbánya és Iparvállalat új érdekeltsége nagy anyagi áldozattal épített, egy, tavaly még teljesen víz alatt álló ártérületen. Az új műút most büszkén szeli át ezt a területet.

A hegy lábánál levő rakodóktól pedig

több, mint egy kilométer hosszú, 60 cm. nyomtáru iparvasut vezet fel lassu emelkedéssel a lignitbányához.

Ezt az iparvasutat is a Nagyváradi Szénbánya és Iparvállalat r.-t. új érdekeltsége építette óriási költséggel. Utvonalan az erdőt ki kellett irtani és ma ez az iparvonat vadregényes szépségű erdőség sűrűjében vezet fel egészen a lignitbányáig, ahol aztán a tárnákban van folytatása. Ezen az iparvasuton a csillék gravitációval gördülnek le a felsőrakodótól a hegy lábánál fekvő alsó rakodóig, ahonnan aztán a társaság által épített, előbb említett műuton át a belényes—nagy-

váradi országon történik a lignit to vábbfuvarozása.

A társaság megélhetést nyújt a környékbeli falvak földhözragadt szegény lakosságának

Az erdős hegyen mély esend, a természet isteni szépségében szinte felolvad a lélek, de ha a felső rakodótól megindulnak a lignittel telt csillék, megtörik a csend bűbája és az erdő köröskörül százszorosan zugja vissza a csillék monoton zakatolását, amely mint az élet szimboluma vonul végig az idillikusan szép, de alvónak látszó vidék felett.

Ez a vidék tényleg, mintha aludnék, földjének csak a méhében van érték, felülete nem tud nyújtani megélhetést. Lakói szegények, földhözragadt, vergődő emberek, akik az elmúlt évben amikor a Nagyváradi Szénbánya és Iparvállalat új érdekeltsége sok milliós befektetéssel életet varázsolt a kihalt vidéken, valósággal fellelegzettek, mert jó munkaalkalom és kenyérkereset kínálkozott számukra. A vidék lakossága egészen román, magyarul alig-alig tudnak valamit a jámbor emberek.

A bányában jelenleg 100—120 környékbeli ember nyer alkalmazást, vagyis a környék román lakóinak jelentékeny hányada.

A bánya körül elterülő községek lakói nagyrésztének éppen ez a bánya nyújtja a legtöbb megélhetési lehetőséget, mert az egész környéken nincs más iparvállalat és így a Nagyváradi Szénbánya és Iparvállalat r.-t. alsóhidiseli lignitbányája, eltekintve ipari jelentőségétől, magasztos szociális missziót is teljesít, amennyiben a környék földhözragadt szegény lakosságának megélhetését biztosítja.

A bánya teljesítőképessége

A bánya napi teljesítőképessége mai stádiumában is 8—10 vagon, a mostani nehéz gazdasági viszonyok mellett azonban mindössze 2—3 vagon lignit kerül beszállításra.

Az új érdekeltség

a bánya átvétele után modern furógépeket szerzett be és egyremásra végeztette az új furásokat,

amelyekkel az egész óriási lignitterület megismerheti. Az új főtárnát a Birti nevű völgyben nyitották meg és hossza ma már 322 méter. Azonkívül a főtárnán keresztül-kasul vonulnak

a melléktárnák, amelyeknek hossza több, mint egy kilométer.

„Jó szerencsét!“ ...

A Birti-völgy, ahol a bánya szádája van, maga is jó magasan fekszik. A völgyben deszkabarak áll, amelyben a bánya irodája, raktára és kovácműhelye van. Mindhárom helyiségben serényen folyik a munka. A kovácműhelyben izzik a tűz, minden legesekélyebb hibát, amely bármely vasszerszámon előfordul, azonnal megreparálják. Ezalatt a száda tárnájából egymásután jönnek elő a frissen termelt lignittel megrakott csillék, amelyeknek első részén a bányász carbidlámpája világít.

— Jó szerencsét! — köszöntjük a derék bányászokat, akik illetémdőan viszonzózzák a bányászok jelszavát.

Látogatás a tárnákban

Ujvári József vezérigazgató, Szarvas főmérnök és Sümeg bányamester kaulozolása mellett bemegyünk a tárnába. A szabad levegő kánikulai melegét a tárnában jól eső friss, hűvös levegő váltja fel. A tárná levegőjét, bármily mélyen is hatolunk be, nem találjuk nehézknek, sőt valósággal kellemes friss és üdítő.

Ujvári vezérigazgató meg is adja az okát:

— A bánya felett — mondotta — több légaknát furattam, amelyeken a levegőnek szabad mozgása van a tárnákba és a tárnákából. Így aztán a tárnákban való tartózkodás a bennit dolgozó munkásokra is kellemes, mert állandóan kapják az üdítő friss levegőt.

A tárnák hatalmas erős gerendázattal vannak alátámasztva és a bányának különös érdekessége az, hogy a tárná falai, vagyis maga a kiaknázandó lignit, nem nedves, hanem oly száraz hogy akár a kitermelés percében használható tüzelő anyagoknak.

A tárnákban dolgozó bányászok is nyugodt egyhangúsággal viszonzózzák a „jó szerencsét“ kívánást és szakszerűen magyarázzák a bányamesterrel együtt a lignitrétegeknek némely helyen valóságos megszenesedését. A csillék pár pillanatra pihenőt tart, aztán folyik tovább a munka egy kilométernyi hosszan bent a föld gyomrában és valami huszonnöve méter mélyen a leghetető alatt. A bányászlanpa fénye pár négyzetméternyi területet világít csak meg és a fény, amely ráesik a föld gyomrában dolgozó rendez emberekre, mintha glóriát vonna fejük felé. Ujvári vezérigazgató és Szarvas főmérnök a legnagyobb szeretet hangján szólnak a földalatti emberekhez, akik megértik a jóságos szavakat és minden kérdésre illetémdőan adják meg a feleletet. Egy sem panaszkodik. Sorsával mindegyik meg van elégedve, hiszen a bányatársaság kenyeret és tisztességes megélhetést ad nekik és családjuknak és ha a bánya nem volna itt, a jó Ég tudja, miből élhetnének meg.

A jelenlegi tárnákban két padban fekszik a lignit réteg; a felső réteg 70 cm. vastag, az alsó 60 cm. A közbe-

BEREA

Az

URSUS

este excelentă

sör a legjobb

ágyazást egy kb. 80 cm. vastagságu szénanyag képezi.

Bejárjuk a tárnák egy részét, aztán kifelé tartunk a szabadba, Isten szabad ege alá. De ahogy a főtárna bejárásához érünk, kívülről oly meleg csapja meg arcunkat, hogy szinte visszavánszorgunk a tárnák sötétségébe, kellemes, hűvös levegőjébe.

Kétszáz méteres mély furásokat fognak végezni

Ujvári vezérigazgató azután elvezet a légaknákhöz, majd pedig a hegy tetőjén felállított furógépekhez,

amellyel legközelebb kétszáz méteres mély furásokat fognak végezni.

Ezzel a furógéppel átkutatják az óriási terepet, amelyben minden bizonnyal tömegtelen lignit rejlik.

A lignit kalorikus értéke

Az alsóhidiseli lignit kalorikus értéke aránylag rendkívül nagy. A bukaresti Seola Politehnicumnak 1928 február 9-én kiadott vegyvizsgálati eredménye alapján enek a lignitnek elemei így oszlanak meg: széntartalom 46%, hidrogén 3.30%, oxigén és azot 8.37%, cenuse 17%, nedvesség 23.78%, sulf. 1.55%. Hamuja nines.

Ilyenformán ez a lignit elsőrangú tüzelőanyag. Minősége a vegyelemzésből láthatóan a lehető legkiválóbb és így ugy a városok iparában, mint a háztartásokban,

de különösen pedig a CFR használatában felbecsülhetetlen értéket jelent, akkor, amikor egyrészt a szénárak és a fuvardíjak magassága még belföldi relációkban is súlyos megterheléseket jelent.

A lignit ezzel szemben meglepően olcsó: ab Nagyvárad vagonban körülbelül 6500 lej.

Gigászi produktív munka

Az alsóhidiseli lignitbányában, Bi harnak ebben az óriási, de még kihasználatlan földalatti kinceskamrájában végetért a látogatásunk és ha visszagondolunk a látottakra, ha nézzük ezt a produktív munkát, amelyet a Nagyvárad Szénbánya és Iparvállalat igazgatósága, amelynek tagjai sorában ott van Bertram Bruno, az európaszerte híres fizikus, továbbá dr. Pap Károly,

Paștia Alexandru mérnök, Melau Edmond mérnök és Ujvári József, ez a kiváló tekintélyű szénszakember és közgazdasági faktor, azt kell mondanunk, hogy *azt a gigászi munkát* amelyet ez a társaság óriási anyagi áldozatok árán végez, siker kell, hogy koronázza.

Mialatt a bányából visszatérőbe szembetalálkozunk az iparvágány idilli szép erdei útjában a bánya felső rakodójában, lovakkal vontatott, lent kiürített esillékkel, arra gondolunk hogy

a CFR vezérigazgatósága mekkora mulasztást követ el, amiért a Nagyváradról kiágazó vasutvonalon nem használja fel ezt az

ugyszólván kéznél levő olcsó lignitet.

És mialatt arra gondolunk, hogy a nagyvárad—belényesi vasutvonallhoz mily közel esik ez a bánya, — mintha csak valami telepítikus erő röpitene gondolatunkat — a lignitet magában rejtő hegy tulsó oldaláról, ahol a nagyvárad—belényesi vasutvonal ki-gyózik, elmosódó tompa dübörgés hal-fatszlik. Belévegyül a dübörögve robo-gó vonat elnyújtott éles fütytisvalko-dása, mintha csak a robogó mozdony vezetője adná a jelt, hogy megértett-a gondolatot, amit megérteni különben oly könnyű és oly egyszerű...

Hisszük is, hogy nemesak a vonatok és mozdonyok, hanem az egész CFR vezetői is megértik...

Ötvös Béla.

A Chrissoveloni Bank augusztus elsejével végleg beszüntette kolozsvári és nagy-szebeni fiókjait

Simán folyt le a beszüntetett fiókok likvidálása — Az Erdélyi Bank és Takarékpénztár Rt. vette át a Chrissoveloni klienteláját — Georgescu igazgató az új grívtai képviselőt vezetését vette át

Néhány hónappal ezelőtt elsőnek adott hírt az Ardealul Economic-Erdélyi Közgazdaság arról, hogy a Chrissoveloni Bank Rt. kolozsvári fiókjait az Erdélyi Bank és Takarékpénztár Rt. nacionalizálása folytán likvidál és beszüntette itteni működését beleolvad a bukaresti anyaintézetbe.

A hónapokon keresztül tartó felszámolási munkálatok július 31-én fejeződtek be és

augusztus elsején végleg megszünt a Chrissoveloni Bank kolozsvári fiókjait.

Miután a Banca Chrissoveloninak sikerült az Erdélyi Bank és Takarékpénztár Részvénytársaságot nacionalizálni,

kolozsvári, mint a nagy-szebeni fiókjait felszámolása elhatározott tény volt.

Mindkét fiókjait klientelája az Erdélyi Bank és Takarékpénztár Rt. jogkörébe ment át, amely a meg-

szünt fiók helyett kibővült klientelájával fokozott intenzivitással folytatja működését az erdélyi pénzpiac-on.

A felszámolás kapcsán július 15-én az előírásoknak megfelelően körleveleket küldtek szét, amelyben

tudatták az érdekeltekkel, hogy július 31-én, illetve augusztus elsején teljesen megszűnik a Chrissoveloni Bank kolozsvári fiókjait.

Ugyanakkor elvégezték a likvidálással járó többi technikai munkálatokat is.

A Chrissoveloni Bank kolozsvári igazgatósága mielőtt a felszámolás és a fiókbeszüntetés véglegesen megvalósult volna, olyformán gondoskodott tisztviselőiről, hogy

nagyrészüket a bukaresti központi intézetbe helyezte át, számos tisztviselőt pedig a Chrissoveloni Bank érdekkörébe tartozó

különböző vállalatoknál helyezte el.

Azokat pedig, akiket sem a bukaresti központnál sem pedig iparvállalatoknál elhelyezni nem lehetett, a törvényes formáknak megfelelően kielégítették.

Friedländer igazgatót a bukaresti központban a hitelügyosztály élére nevezték ki. Georgescu igazgató pedig az újonnan létesített grívtai bankképviselet vezetését vállalta el. A Chrissoveloni új bankképviselet a közeli napokban rendezkedik be végérvényesen és Georgescu igazgató vezetésével mellett nem-okára megkezdte aktivitását.

Izgalmas harcok várhatók a lejáró petroleum kartei-szerződés miatt

Ez év október elsején fog lejárni az a karteimegállapodás, amelyet a petroleumvállalatok egy esztendeje kötöttek és amelyben foglalt szabályzatok szerint

a karteiből kilépni szándékozónak négy hónappal a lejárat előtt kellett ezen kívánságát közölni a szükséges indokolásokkal.

Ennek alapján több cég kiválása várható a karteiből, akik ezen lépésüket azzal okolják meg, hogy a nekik jutott kvóta termelési képességükhöz viszonyítva igen alacsony.

A kilépési bejelentések igen kellemtelenül érinthették a Distributiát, amely most akarja megszervezni központi eladási irodáját, amelynek felállítását a kormány ahhoz a feltételhez kötötte, hogy

abban a petrolisták 90 százalékának kell résztvenni.

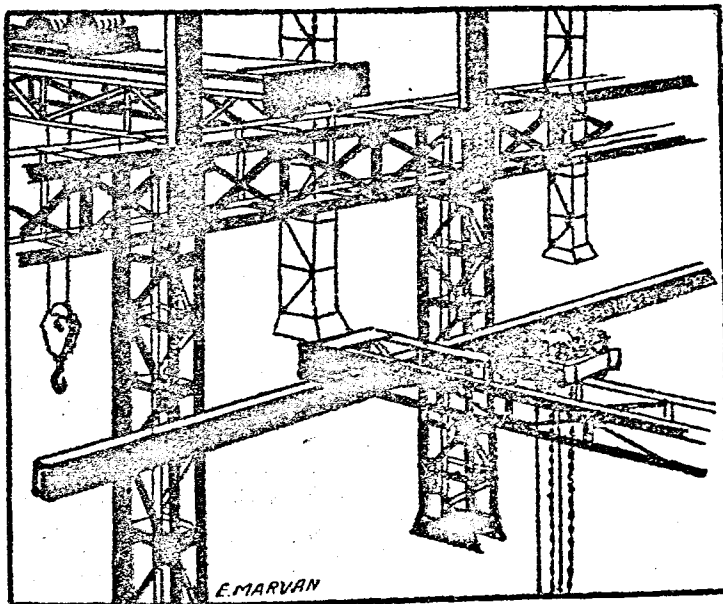
Ennek a 90 százalékos majoritásnak a megszerzése eddig is óriási gondot okozott, mert négy petroleumfinonító, amelyik olyan igényeket támasztott, amit a nagyobb kvótájú vállalatok nem hajlandók teljesíteni, már maguk is 11 százalékot képviselnek. Az újabb kilépések azonban még jobban veszélyeztetik ennek a majoritásnak az emelését és ezzel a központi irodának a felállítását. A Distributiá sikertelensége természetesen

maga után kellene, hogy vonja a petroleumpapírok árfolyamainak megrázkóttatását a bukaresti tőzsdén.

Ha viszont mégis eredménnyel járna a központi iroda megépítési akció, akkor viszont feltétlenül számítani kellene ennek részéről egy újabb kartei-árnak megállapítására, amelyek — könnyen lehetséges — újabb árdragulást vonnának maguk után, jöllehet a belföldi petroleum és melléktermékeinek ára ma is jóval meghaladja a világpárítást.

ASTRA

Prima Fabrică Română de Vagoane și Motoare S. A.
Capital Social Lei 350.000.000 deplin vărsat
UZINELE în ARAD

Construcțiuni de fier,
stâlpi și suporturi nituiți,
Acoperișuri Polonceau
poduri și construcțiuni statice,
Mașini de ridicat.

Pentru oferte a se adresa
Direcțiunea Uzinelor Arad

Ardealul Economic Erdélyi Közgazdaság

hirdetési árai:

Cimlapon cm²-ként Lei 20'—
Szöveg közötti cm²-
ként — — Lei 15'—
Többi hirdetési ol-
dalon — — Lei 10'—
Egy germond sor Lei 80'—

A belföldi hitelezők magatartása megnehezíti az aradi „Perfect” visnöki müntézet fizetéseképtelenségének megoldását

A külföldi hitelezők elfogadták a vállalat által felajánlott 35 százalékos kvótát

Az Ardealul-Economic — Erdélyi-Közgazdaság Arad-bánsági szerkesztőségétől

Annakidején érthető feltűnést keltett az aradi „Perfect” visnöki iroda fizetéseképtelensége. A valamikor rentabilitásáról általánosan ismert műszaki vállalat a lecsökkenő forgalom következtében válságos helyzetben jutott és mint az eddigi események igazolják, igen kevés remény van a vállalat gyors megmentésére a belföldi hitelezők érthetetlen magatartása miatt, amely annyira jellemzi egyes gazdasági tényezők mentalitását.

A „Perfect” visnöki iroda tulajdonképpen Vértés Miklós és Weisz László közismert szakemberek vezetése mellett hét évvel ezelőtt alakult Aradon és a legnagyobb reményesség között kezdte meg aktivitását. Szorgalmas és lelkiismeretes munkával a tulajdonosok

annyira emelték vállalatuk forgalmát, hogy nemsokára modern gépekkel bővíthették ki üzemeiket.

a folytonos investíciók mellett pedig mindenkor pontosan tettek eleget fizetési kötelezettségeiknek.

Az üzemi berendezésébe és felszerelésébe mintegy 1.400.000 Lejt fektettek be, amely összegnek cca egynegyed részéig hitelt vettek igénybe. Ezen hitelek egy része súlyos kamatozási kötelezettségeket vontak maguk után (3—5% havonta), nemkülömben az annakidején magas árfolyamu dollárok és arany márkákön vásárolt gépek és felszerelések

a valutáris viszonyok változása folytán értéküknek már csak a beszerzési árban is legalább 40%-át elvesztették, s így a vállalatba befektetett vagyonnak több mint fele elveszett.

A veszteséget még növelte az is, hogy néhány hónapon keresztül tömegesen érkeztek vissza a ki nem váltott árúk, a megrendelők fönkrejutása folytán és így mind több és több követelés behajtatlanná vált.

A vállalat mai értékét a hitelezők 600.000 Lejre becsülik, ehhez járul anyagokban és követelésekben mintegy 200.000 Lej, amivel szemben a vállalat áru és készpénz tartozásai cca 1.100.000 Lejt tesz ki.

A fizetéseképtelenség bejelentése után megindultak az egyezkedési tárgyalások a hitelezők és a vállalat igazgatósága között. Ezek a tárgyalások még a mai napig sem jutottak befejezéshez. A tárgyalások folyamán a vállalat megbízott képviselői rámutattak többek között arra, hogy

az üzleti igények a nyomasztó gazdasági krízis folytán megcsappantak és így a fizetéseképtelen vállalat produktumait, amelyek a legnagyobb részt reklámcikkek, eladni nem lehet

és így a virágzóan indult vállalat feltámasztása esetén sem számíthatnak egy normális üzleti forgalomra, Ennek tulajdonítható, hogy a vállalat üzemei csökkentették a munkát és a leépítés szomorú prin-

cipiumainak megfelelően a munkások nagyrészt el kellett bocsátani.

A fizetéseképtelenségről egyébként levélben is értesítették a hitelezőket, feltárva a való helyzetet és

egy 35 százalékos kiegyezési kvótát ajánlottak fel az összes hitelezőknek.

A vámtarifa és a vasúti díjszabás miatt súlyos nehézségekkel küzd a romániai szappanipar

A kis rezsivel dolgozó gyárak káros konkurrenciája — Nehézségek a nyersanyagbeszerzés körül — A vegyipar is válságba jutott

Az a vámpolitika, amelyet a kormány nemzeti paripártolás címén inaurál, épen ellenkező hatást gyakorolt Románia nemzeti iparára, mint ahogy a racionális gazdasági érdekek megkívánják. A tulmagas importvámok a régi megalapozott vállalatokat is összeomlással fenyegetik. A vasúti szállítási tarifáink szintén nem alkalmas arra, hogy az amugy is nehézségekkel küzdő vállalataink termelését megkönnyítse és előnyössé tegye.

Ezeknek a főokoknak tulajdonítható, hogy a szappangyártás, amely a régi Erdély területén igen virágzó és külföld előtt is elismert hatalmas exporttal rendelkező iparág volt, a teljes visszafejlődés képét mutatja. A belföldi iparra nyomasztólag nehezedik rá az a hatalmas importvám, amellyel a gyártásra szükséges nyersanyagokat terheli a kormány annyira, hogy a földolgozott árut a belföldi gyárak már nem képesek exportálni, mert a külföldi gyárak sokkal előnyösebb áron tudják készítményeiket piacra dobni. Így tehát az egyoldalú verseny a már bevezetett piacokról is kiszorítja az erdélyi szappangyárakat. Ehez hozzájárul még a vasúti szállítási tarifa, amely érthetetlen módon a szappantermékeket az A osztályba sorozza és indokolatlanul magas fuverdijjal

terheli meg a belföldi eladásra kerülő árut. Küzdeni kell a gyáraknak még a nyers nyag hiánya ellen is, miután a belföldi piacon nyersanyagszükségletüket csak a külföldinél jóval magasabb áron és készpénzért szerezhetik be, míg a külföld alacsonyabb árértékesítésű áruval hitellel is szívesen árulná termékeit, azonban az importvámok miatt a behozatal szinte lehetetlenné vált.

A külföldi faggyu már 28 lejes áron beszerezhető, míg ugyanilyen minőségű faggyuért a belföldön 38—40 lejt kell fizetni. Súlyosan érinti nagyobb romániai gyárak egzisztenciáját az a sok liliputi vállalat, amelyek

minimális rezsiköltséggel, bár silányabb minőségű árut, de olcsóbban dobnak a piacra,

A megfelelő összegek kifizetése három hónapon belül történe.

A szétküldött körlevelekre az osztrák és német hitelezők többsége idejében válaszolt, elfogadva a „Perfect” által tett ajánlatot, ugyanakkor azonban az erdélyi, de különösen az aradi hitelezők részben teljesen elzárkóztak, részben pedig oly igényeket támasztanak az ajánlattal szemben, amelyek a cég semmilyen körülmények között nem képes teljesíteni.

A vállalat főhitelezői: Első Magyar Betűöntő Rt. 23.000 lejes érdekeltséggel, Fleischmann & Füller Hamburg, Hanvalin Ferd. Bécs, Pusztaffy Budapest stb. Az aradi hitelezők összkövetelése meghaladja a félmillió lejt. Ez áru mint pénztartozásból tevődik össze.

mint a nagy rezsivel dolgozó, de főkeeres nagyobb gyáripari vállalatok.

Egyik legutóbbi számunkban megemlékeztünk a szappaniparban folyó kartellitárgyalásokról, amelyek azonban épen ezen kisebb gyárak makacssága miatt meghiusultak s így a verseny még erősebben kifejlődött a nagy- és kistökével dolgozó gyárak között.

Hasonló nehézségekkel küzdenek a romániai vegyipari gyárak is, miután a nyersanyagokat ezek is csak külföldről, import útján kénytelenek beszerezni.

Az utóbbi években a vegyipar terén is feltűnő módon eiszaporodtak a kisebb tökével dolgozó apróbb vállalatok, amelyek igyekeznek ugyan utánozni a nagy gyárak produktumait, minőségileg azonban

Comerțul extern Polonez în Iunie

După datele oficiului statistic din Varșovia, balanța comerțului extern polonez din Iunie a. e. prezintă din nou un deficit considerabil. Au fost importate 525.3022 t. mărfuri în valoare de 289.510.000 zł. și s'a exportat 1.911.132 t. în valoare de 191.961.000 zł., astfel că deficitul ajunge la 97 mil. zł. în această lună. În comparație cu balanța comercială din Mai, importul prezintă o descreștere cu 2,9 mil. zł. și exportul o descreștere cu 99.8 mil. A scăzut în special importul grâului, searei, al metalelor și al produselor de metal. Intr-o oarecare măsură a crescut importul mașinilor și aparatelor.

Exportul a scăzut în special în cazul produselor petrolifere, unelor mărfuri textile, animalelor și lemnelor. În schimb a crescut exportul de cărbuni. În prima jumătate a anului deficitul balanței comerciale poloneze ajunge la 500 mil. zł. Acest fenomen arată că comerțul extern polonez nu este anul acesta prea favorabil. Străduințele institutului de export pentru desfacerea diferitelor articole poloneze ce n'au fost până în prezent exportate n'au dat deocamdată nici un rezultat.

messele mögötte maradnak az elsősorú készítményeknek.

A nyári szezonnak egyik legjobban keresett cikke a ragacsos anyaggal bevont légyfogópapír volt, amelyet még nem régen külföldről kellett importálni Romániába, ma már azonban belföldi gyárak is előállítják, sőt

minőségileg a külföldi készítményekkel minden szempontból fölveszik a versenyt.

A szezon csak nagykesőn indult meg, a hirtelen bekövetkezett kánikulai időjárás folytán egész nyáron óriási kereslet mutatkozik, amely még mindig tart. A kis cégek félve, hogy a szezon konjunktúrája egyáltalán nem fog bekövetkezni és raktáraikban felhalmozott áruikat nem lesznek képesek elhelyezni, az árakat kezdetben teljesen letörték, de később, midőn a kereslet miatt kifogytak a készletekből, a tőkehiány miatt nem tudtak új árut produkálni. Jelentős eseménye a belföldi piacnak, hogy az egyik legnagyobb vegyészeti gyár

a legtökéletesebb automata kartonnyomó gépekkel rendelkezett be és így ma már a külföldi hasonló gyárak készítményeivel a versenyt nemcsak, hogy felveszi, de azokat felül is mulja.

Ez a gyár egyedül képes megfelelő elődolgózással az összefogyasztás ötvenszázalékát ellátni és jelek szerint további investíciókkal nemsokára exportálni is fogja produktumait.

Az export azonban a legnagyobb nehézségekbe ütközik, mert főképp a német gyárak, amelyek olcsó tökével kedvező szállítási lehetőségek mellett dolgozhatnak, teljesen uralják a keleti piacokat, főként Palesztinát, Görög- és Törökországot, ahova pedig geográfiai fekvésénél fogva Románia volna hivatott exportálni, nem szolja a nyugati piacokról, melyeket főként a szappankészítmények terén teljesen elvesztett a nyomasztó válsággal küzdő romániai szappan- és vegyipar.

Deasemenea nici ridicarea tarifului protecționist n'a contribuit la descreșterea importului. Deficitul meru crescând al balanței comerciale poloneze, a atras atenția cercuitorilor guvernamentale, cari pregătete noui măsuri energice în comerțul extern.

Industria Textilă Arădană Soc. A.

Telefon: 7—58.

Cea mai mare fabrică de Textile din Ardeal

Erdély legnagyobb textilgyára Arad.

Telefon: 7—58.

Aradi Textilgyár Részvénytársaság

Málnási Mária Forrás!

Természetes alkalikus sós gyógyvíz. A legjobb nyálkaoldó gyógyszer. Gyomorégést azonnal megszüntet! Mindenütt kapható.

Kútkezelőség Brassó.

Citiți „Lemnul”

Falimente de Stat*

de EMIL BORDA doctor în drept, știința de stat și științe economice.
Licențiat în științele comerciale și industriale la Berlin.

I.

În economiile publice mai mult decât în cele particulare se evită expresia de faliment, ba mai mult adunarea națională franceză la 10 August 1789 a interzis categoria folosirea rușinoasei expresii faliment de stat, deși istoria finanțelor publice în toate statele existente. În viața economică privată se vorbește de faliment chiar

și acolo, unde după o terminologie juridică precisă nu poate fi vorba încă decât de un concordat, ba mai mult se întrebunțează cu cuvântul banerută sinonim, atunci când această noțiune presupune anumite fapte sau omisiuni penale care se pot ivi la un faliment, cari însă nici deocam nu sunt elementele ale acestuia.

Noțiunea și esența falimentului de Stat

În general putem spune că atât împrumuturile publice cât și falimentele de stat se deosebesc așa de mult de cele private, încât nu au mult comun decât numirea. Deși elementele ambelor credite sunt capacitatea de replătire și voința de a replăti, totuși preponderanța unuia față de celalalt face, ca însăși noțiunea să difere esențial. Până când la creditul privat capacitatea de replătire sau acoperirea este esențială, având creditorul capacitatea de a-l constrânge pe debitor la plată pe cale judecătorească, dacă o deneagă; până atunci la împrumuturile publice voința de a replăti este esențialul, iar la creditele moderne de stat, la cari durată spre deosebire de cele private unde durată este de cel mult o viață, se estinde la secole, nu replata capitalului, ci plata dobânzilor este chestiune primordială la acordarea unui împrumut, fapt care își are explicația în concepția vecinicii statului și în teoria împrumuturilor vecinice. O condiție esențială a acestor împrumuturi mai este și nenedunțabilitatea împrumuturilor, căci creditele de stat azi sunt de obicei ambilaterale nenedunțabile. În ceiace privește factorul al doilea pentru acordarea unui credit către stat, adică acoperirea sau garanția, aceasta la stat nu constă ca la particular în averea actuală sau șansele de avere la scadența creanței, căci nici venitul statului nu este un indicator precis de capacitatea replătirei, fiindcă ușor se poate ca un stat să devină insolubil atunci când a dus la extrem capacitatea de plată a contribuabililor săraci; iar invers veniturile actuale mici totuși îi pot lăsa unui stat o capacitate considerabilă de credit, atunci când contribuabilii sunt bogați și capacitatea lor de contribuție nu este pusă la încercare.

Feluri și exemple istorice de falimente de stat

A) În evul vechi

În această epocă degradarea monetară pe care o întâlnim în Roma antică este forma de faliment de stat deghizat, care trebuie privită sol al inflației sau devalvației de azi. S'au găsit, cari singuri erau creditorii conținutului metalic și a greutateii a unei monete, procedeu prin care în trei etape de devaluare Roma a ajuns să își achite o datorie de 2.500 milioane, cu 100 milioane, după care procedeu au avut de suferit mai ales bogații, cari singuri erau creditorii statului.

B) Epoca după Cristos se imparte în 5 perioade

a) Evul mediu până la finea secolului al XV-lea.

Creditele publice în această perioadă se prezintă ca credite cu caracter privat, creditele principilor, ere-

ditele caselor domnitorilor. Abuzul cu aceste datorii constrânge pe creditori a cere garanții, cari se acordă sub formă de gajare a veniturilor regale, a bijuteriilor, a țărilor sau părților de țară, acordare de diregătorii etc. — Împrumuturile orașelor pentru a căror garantare se gajează veniturile orașelor. La o importanță deosebită ajung în Genova împrumuturile obligatorii (similare împrumuturilor din războiul mondial) cari însă

* Vezi: Dr. Alfred Manes, Wirtschaftliche u. Rechtliche Betrachtungen 3. Aufl. Berlin 1922.

au devenit cu timpul căutate, când creditorii au văzut că orașul își plătește datoriile de dobândă, nimeni n'a cerut replătirea capitalului. Falimentele în această perioadă au fost numai falimente private ale principilor și șefilor de stat.

b) Perioade din sec. CV. până în al XVII-lea.

În această perioadă abia se naște creditul public propriu zis.

Odată cu dezvoltarea armatelor de stat și războaielor conduse de state se nasc împrumuturile de stat. Se formează credite sub formă de rentă veșnică și tout-inele, împrumuturi a căror dobândă nu se achită anual ci numai la anumite perioade și numai către creditorii, cari la aceea dată se mai află în viață. Această perioadă ne prezintă cele mai dese falimente de stat. Falimentul se consideră ca o modalitate leșnicioasă de-a se scăpa de datorii și se prezintă ca un drept al regelui de a declara faliment sau de a transfera datoria statului asupra unei persoane particulare străină de obligațiile originale asumate de stat; care preia la ordin datoria și declară faliment în locul statului ca debitor. Falimentele se prezintă odată ca neplată a dobânzilor, de altă dată ca neplata capitalurilor. Se dezvoltă împrumuturile veșnice la cari plata dobânzilor este chestiunea primordială, care formând o sarcină crescândă pentru stat determină pe un ministru de finanțe al Franței, Abbé Terray, care a funcționat între anii 1768—1774, să declare, că faliment de stat este necesar cel puțin în fiecare centeniu odată pentru restabilirea echilibrului bugetar.

c) Perioada din sec. XVIII-lea până la începutul sec. XIX-lea.

Este caracterizată prin formarea datoriilor naționale, mărirea imensă a creditelor, promovată mai ales prin ordonarea administrațiilor de stat și publicitatea a bugetelor publice.

Se caracterizează această perioadă mai ales prin falimentele banenotelor. Napoleon s'a declarat teoretic mare adversar al datoriilor publice declarându-le imorale și condamnable și nu vede în ele decât procrearea de trai leșnicios și ușor generației actuale în contul și spre dezastrul urmașilor, și spre subminarea statelor.

d) Perioada dela începutul sec al XIX-lea până la începutul sec al XX-lea.

Se numește perioada datoriilor de stat productive. — Împrumuturile nu mai sunt numai mijloace de război și risipă, ci instrumentul cel mai eficient de realizări practice de căi de comunicații, cultură etc. și se dovedește teza, că datoriile publice nu trebuie să ducă la faliment, ci la înflorirea unui stat în care se face uz real de ele. Totuși în a doua jumătate a sec. XIX-lea se intensifică falimentele de banenote în urma speculațiilor de bursă; astfel că dacă studiem istoria Columbiei între anii 1820 și 1916, constatăm 13 falimente sub diferite forme, astfel că vedem o epocă de falimente cronice ale acestui stat și totuși după o sistare de plata dobân-

zilor, amânare de plata dobânzilor, neplata capitalurilor, amânare de plata capitalurilor, concordate etc., totuși vedem acordarea de noi și noi credite, fapt care se explică prin periodicitatea precisă a falimentelor, care permite o calculare a acestor riscuri în dobânda împrumutului, pe care tot debitoarea o achită.

e) Perioada dela începutul Războiului Mondial

care se caracterizează printr'o imensă creștere a împrumuturilor improdective de război și o epocă de mari falimente introdusă prin falimentul Rusiei, cărui îi urmează cel al Poloniei, Austriei și Ungariei, ca cele mai pronunțate.

Dacă aruncăm o reprivire asupra istoriei falimentelor de stat, constatăm, că aceste se întâmplă de obicei în legătură cu reforme radicale în stat, nu numai revoluții dar și modificări constituționale, cu cari ocazii sarcinile contractate de predecesori par insuportabile și conducătorii caută de a se scutura de ele. Dar nici în general, fără falimente datoriile publice nu ar putea fi suportate, dacă nu ar facilita sarcina mai ales următoarele momente: 1) scăderea dobânzilor, 2) capacitatea mai mare de contribuție a contribuabililor, 3) scăderea valorii față de mărfuri (adecă capacitatea de schimb) a banului.

Înainte de-a merge mai departe trebuie să precizăm, că și falimentele de stat sunt mai multe feluri, având mai multe grade dela o simplă neîndeplinire a unei condițiuni contractuale de plată și până la falimentul total, așa cum ni se prezintă în Rusia Sovietică; și anume:

I. Lezarea obligațiilor de plată a dobânzilor

- Reducerea mărimii dobânzilor;
- întrăutășirea plății dobânzilor (sub formă de noi împrumuturi);
- amânare de plata dobânzilor peste termen;
- încetare de plata dobânzilor peste termen;
- revocarea dobânzilor plătite printr'un impozit pe cupoane.

II. Lezarea obligațiilor de plată capitalului.

- Amânarea replătirei capitalului peste termen;
- modificarea într'o altă categorie de datorie (conversiune forțată);
- reducerea capitalului de replătit;
- schimbarea unei datorii metalice în datorie de banenote;
- schimbarea banenotelor pre-schimbabile în nepreschimbabile.

III. Lezarea obligațiilor de plată a dobânzilor și totodată și a replătirei capitalului.

- reducerea ambelor (devalvație);
  - ștergerea ambelor (repudiație);
- Se mai face distincție dacă lezarea obligamentelor statul le face:
- fără distincție între creditori;
  - cu considerare la anumite clase de creditori;
  - tratament deosebit între creditori interni și externi;
  - tratament deosebit după avere;
  - fără prejudicierea garanțiilor;
  - cu prejudicierea anumitor garanții.

Se mai face deosebire între un faliment pronunțat și cel deghizat.

(Va urma.)

DIANA sós borszesz, vezérképviselőt „GEA“ KRAYER. Fő-lerakat Balkán Impex, TIMIȘOARA.

Erdély és Bánság felkészült az őszi gabonakampányra

Kitünő terméskilátásokról érkeznek jelentések a világ különböző részeiből — A kedvező kilátások folytán a buza hirtelen esését várják a terménytőzsdéken — Nehézségekbe ütközik a romániai terméskampány lebonyolítása — A román buza erős konkurrensa a jugoszláviai termés

Részletes jelentés Erdély és Bánság terméseredményeiről

Az elmúlt év végén feltűnően sok vitára adott alkalmat a gabonastandardizációs törvény, amelynek életbe léptetése ellen, mint emlékeztetés, egyesek azzal tiltakoztak, hogy

a standardizációs rendszer Románia mai mezőgazdasági életére semmilyen körülmények között nem aplikálható.

Ennek tulajdonítható, hogy a gabonastandardizációs törvény nem jutott érvényre és így a kedvezőnek mondható ideai termés a törvény nélkül kerül exportra. Az év elején a szakembereknek még kétségük volt, hogy az ideai termés kedvező, illetve kielégítő lesz-e, mert az időjárás szeszélyessége az ellenkezőjére engedett következtetni.

A gabonatermés azonban mind-ezek ellenére várakozáson felül jó

és egész Európa területén úgy mennyiségileg, mint minőségileg teljes mértékben kielégítő.

A romániai gabonáexport visszaeséséről több esetben is beszámoltunk. A túlzottan magas szállítási díjtételek következtében, valamint a nyomasztó pénzkrisis folytán a romániai buza nem foglalhata el azt a helyet, amely őt a nemzetközi piacokon megillette volna. Az év folyamán az export teljes ellanyhulása következtében

több mint egy és egynegyedmillió tonna buzafölösleg maradt raktáron export céljaira.

Tagadhatatlan, hogy az exportlehetőségeket nagymértékben megnehezíti a buzamazgák minőségének sokfélesége.

Az európai nagymalmok ugyanis egységes sok glutin tartalmu és barnásabb buzaszemek iránt érdeklődnek,

de tekintve, hogy az egész kontinensen elsőrangú termés volt, a román buza elhelyezése bizonyos nehézségekbe ütközik.

Szakértők véleménye szerint mindaddig, amíg Románia nem egységesíti a buzatermelést és nem igyekszik elsőrangú buzát termelni, addig nem szeresheti vissza háborúelőtti összeköttetéseit.

Az azonban nemesak, hogy exportra nem számíthatunk, de máris jelentkezik a külföldi államok, amelyek augusztusra, sőt júliusra is, új buzát ajánlanak fel. Jugoszlávia például

78—79 kilogrammos, 3 százalékos idegenanyagot tartalmazó, megvámmolt buzát, 10 ezer kilogrammonként ab Braila 78 ezer lejér ajánl.

Valószínűnek tartják, hogy hasonló feltételek mellett ugy Jugoszlávia, mint Bulgária a közeli időben nagyobb mennyiségű buzát ajánlanak fel Romániának.

Az export árfafelesleg egymillió tonnára becsülhető. Ez a szám még magasabb lehetne,

amennyiben Bessarabiában és Moldovában, az ország főbb árpatermelő vidékén kedvező lett volna az időjárás.

Ez az oka annak, hogy a többi gabona árával szemben az árpának az ára még mindig elég magas.

A zabtermés ebben az évben sokkal kedvezőtlenebb eredményeket mutat fel, mint az elmúlt években. Ezzel szemben a rozstermés sokkal jobb, mint tavaly.

A terméskilátásoknak egy igen fontos része a tengeri termés, amely a rossz időjárás folytán gyengének mutatkozik.

A Bánában és a Havas alföldön még reménykednek abban, hogy egy esős időjárás beálta esetén még jó termést lehet elérni. Ezzel szemben

a besszarábiai és moldovai mezőgazdák minden reményüket feladták,

annál is inkább, mert a fagy miatt későn vetett tengerit esenevész korában érte a nagy szárazság, amely már ezideig is óriási károkat okozott a tengeri termésben.

Hasonló a helyzet ezen a téren a szomszédállamokban is, Jugoszláviában és Magyarországon. Annál is súlyosabbak, mert

a reménytelen kilátások következtében az árak fokozatos emelkedése észlelhető.

A budapesti és bécsi gabonátőzsdéken egyébként máris érezhető hatása van a tengeri termés gyenge kilátásainak. Attól tartanak, hogy

hasonlóképpen gyenge lesz a termés babban is,

tekintve, hogy ez a vetemény csak a tengerivel párhuzamosan fejlődik.

A repestermés elég kedvező volt és ezzel kapcsolatosan exportra is számítanak. A belföldi árak egyébként kedvezőbbek, mint az elmúlt évben.

Az „Ardealul Economic—Erdélyi Közgazdaság” munkatársa a bánági területek várható terméseredményeivel kapcsolatosan beszélgetést folytatott az egyik számottevő terménykeres-

kedőcég vezetőjével, aki az alábbiakat mondotta:

— A terménykampány ország-szerte intenzíven megindult — mondotta informátorunk — és az üzleti tendenciát főleg az befolyásolja, hogy az ideai termés úgy mennyiségileg, mint minőség szempontjából elsőrendűnek ígérkezik. Általánosságban megállapítható, hogy a termés minőség szempontjából prima és

különösen buzában olyan hozam mutatkozik, melyre évtizedek óta nem volt példa.

Némi gyengülés ebből a szempontból csak azokon a területeken észlelhető, ahol a fejlődő buzát jégverés sújtotta. A Bánság különböző részeiből befutó jelentések alapján a terménypiac helyzetéről az alábbi bulletint állíthatjuk össze:

Árpában a termés kielégítő, és majdnem meghaladja azt a hozadék kvantumot, amelyet a buzánál jeleztek.

A Körösvölgye, illetve Arad vidékéről beérkezett jelentések szerint rozszban a terméskilátások valamivel gyengébbek, mint a buzában és az árpában. Az előbbi évek terméseredményeire viszonyítva azonban a termés a rozstermő vidékeken kielégítő.

Kielégítőnek mondható a termés a zabban, amely a Bánságban meghaladja a tavalyi termésnek a másfélszeresét is. Egyes helyeken pedig valóságos várakozáson felüli eredménnyel zárult. A zab eséplése teljes intenzivitással folyik a különböző vidékeken és előreláthatólag két hét leforgásán belül az összes munkálatok befejeződnek. A munka befejezése után fog csak teljes mértékben kialakulni az a helyzetkép, amelyet a zabtermés már eséplés előtt is jelzett.

Míg kenyérmagvakban nemesak a Bánság területén, de az egész országban feltűnően kedvező kilátások mutatkoznak, addig

a kapásnövények terén a terméskilátások kevésbé kedvezőek.

Ezek a növények ugyanis hátrányosan élték túl az egész éven keresztül uralkodó szeszélyes időjárást. A tengeri, a

cukorrépa és a többi kapásnövények megsínylették a hosszan tartó szárazságot, tavasszal pedig nem fejlődhettek a várt mértékben a hetekig tartó fagyos időjárás miatt. A nyári szárazság után ma már egy hosszantartó esős idő is csak kevés javulást hozhat a kapásnövények termésében.

A bánági helyzet azonban nem általánosítható, mert különösen lapályos területeken sokkal forróbb volt a kánikula, mint például Erdélyben, ahol

a tengeri sokkal jobban bírja a tartós szárazságot.

Ennek tulajdonítható aztán, hogy Erdélyben kapásnövényeket illetőleg kedvezőbbek a terméskilátások.

A szénatermés első vágásban prima, a szárazság miatt azonban a második vágás lényegesen gyengébb.

A különböző termésjelentések a gabonapiacot bizonytalanná tették. Az üzletek mindezüdig kialakulatlanok. Egész Európából kedvező termésjelentések futnak be a gőcpontokba és ezért

mindenfélé a buza árnak nagy zuhanását várják.

Az európai államok között — hivatalos bécsi jelentés szerint — a termés mennyiségében és minőségében Magyarország kerül vezetőhelyre, amely 10 millió mázsával termelt többet az idén, mint a tavaly. Kizárólag rozszban 1 millió mázsás többlet mutatkozik. Ennél fogva érthető, hogy

a magyar kereskedők erősen készülnek a termésexport megindulására

és teljes joggal olyan konjunkturát remélnék, amely fedje a terméseredmények méreteit.

A várható kínálat miatt a kereslet gyenge. A belföldi piac kedvezően eszkomptálta a kormány intézkedéseit, amelyek a termésexport finanszírozását és a kivitel előmozdítását célozzák.

Egyes vélemények szerint intenzív exportról az ideai kampányban szó sem lehet, mert a kiviteli lehetőségeket tönkreteszik a vasúti fuvardíjszabás és a vámtarifa horribilisan magas díjtételei.

Jelentés az erdélyi piacról

Erdély buzatermő vidékein is teljes intenzivitással folynak az előkészületek a nagy őszi kampány lefolytatására. Azokon a vidékeken, ahol intenzívebb erővel tombolt a jégverés, ott a hüvelyes növényekben előreláthatólag gyengébb lesz a termés. Egyes vidékeken a kukorica is súlyos időket élt át elemi csapások következtében.

A mőcvidéken a lakosság helyzete aggasztó és amennyiben a kormány nem gondoskodik idejében a lakosság felségélyezéséről, úgy előreláthatólag ezeken a vidékeken éhínség lesz.

A Szilágyságban különösen a buza és a zab ígér nagyobb eredményeket.

Az erdélyi piacon már töltétek ugyan nagyobb kötések,

általában azonban tartózkodó tendencia uralkodik,

mert a kereskedők attól tartanak, hogy vértanul esni fognak a buzaárak.

Aradmegyében promi szállításra buzáért 630—640 lejé kínálnak. Augusztus-szeptemberi szállításra 600—620 lejes áron történnek kötések.

A zab augusztus-szeptemberi szállításra 430—450 lejé. Árpá keverve: forgalmi érték 550—580 lejé. Ötengeri ugyancsak keverve 760—780 lejé.

Mindenki kóstolja meg!

**D R E I E R
HAGGENMACHER
TAVASZI SÖREIT**

A kormány különböző eszközökkel fokozni akarja Románia gyümölcs-termelését

Meg kell szervezni a romániai gyümölcs értékesítési hálózatát — A konzervgyárak felállításának kérdése

A földmivelségi miniszterium illetékes osztályát mindjobban foglalkoztatja a gyümölcstermelés és értékesítés problémája. Annakidején egy külön bizottság lett kinevezve, mely elsősorban is a gyümölcskivitellel foglalkozik. Ez a bizottság jónak találta, hogy a kérdés tanulmányozására meghívja Bukarestbe Karmann professzort, a karlsruhei gyümölcstermelők országos szövetségének vezértitkárát. A bizottságot ebben az elhatározásában az a felfogás vezette, hogy

Románia elsősorban is a német és osztrák piacok felé exportál,

amelyet Karmannak kitűnően kell ismerni. Karmann azonnal munkához is látott és először az állami gyümölcstermelőkörpontonba utazott, majd Besszarábiába ment. Tekintettel arra, hogy itt a baracktermés egyenesen kitűnőnek mondható,

Karmannak az értékesítési terv kidolgozásánál óriási jelentőségű szerepe jut.

A földmivelségi miniszterium azonban más tekintetekben is érdemes feladatokat vállalt. Az ő égisze alatt a Szövetkezeti Központ megállapodott a Frigullal, hogy

a főváros gyümölcseállítására beszerzett készleteket ennek jágraktáráiban fogja elhelyezni.

Ugyancsak a földmivelségi miniszteriumnak a hathatós támogatásával sikerült a Szövetkezeti Központnak a bukaresti konzervgyárakkal is szerződést kötni arra nézve, hogy azokat a gyümölcskészleteket, amelyeket nem tudna elhelyezni, ezek átvénnék konzervvé való feldolgozás céljából.

Egyelőre csak tervezési munkálatok folynak a gyümölcsfélék kommercializálására és industrializálására vonatkozólag, még pedig Bratianu Vintila szesztervénytervezetének az alapján. Ez a tervezet

mintegy harmóniát igyekszik teremteni azon termelési ágak munkájában, melyek alkoholgyártással bármilyen kapcsolatban foglalkoznak.

Az a bizottság, amely ennek a tervnek a kidolgozásával megbízott, munkájával már közeljár a befejezéshez. Irányelv volt kutatásában é vizsgálódásában, a külföldi államok példája. A tervezet kidolgozása ennek alapján oly jól és oly gyorsan sikerült, hogy

a bizottság kis részben már hozzá is fogott annak megvalósításához ott, ahol ezt az ügy érdekében feltétlenül szükségesnek és sürgősnek vélte.

Igy például utasította a Cooperatívák vezérigazgatóságát, hogy a szövetkezetek útján kezdje meg a gyümölcsfélék kommercializálását. Ennek az utasításnak az alapján a besszarábi gyümölcs már a Cooperatívák által kerül forgalomba.

A szervezet most kezdi meg a kiépítési előmunkálatokat. Programmba van véve Hunyad-, Arges-, Severin- és Tighina megyék reorganizálása. Természetesen

a Szövetkezetek Központja sokkal szélesebb körű programmal szeretne dolgozni,

azonban mindeddig hiányoznak a megfelelő anyagiak, hogy egy olyan szervezetet lehessen teremteni, amelynél az ellenőrzés feladatának megoldása kolosszális összegeket igényelne.

A gyümölcstermelés fokozására egyébként egy társaság alakult Creditul Comicol néven, melynek

a feladata lenne a gyümölcstermelőknek a termésre jelzáloghitelket és előlegeket adni.

A Creditul Comicol anyagi bázisát természetesen mód felett meg kell növelni ahhoz, hogy ebből egy olyan anyagi fundamentum származzon, amelyiknek a hiteladási keretei megfelelőek lennének a romániai gyümölcskereskedelem számára.

A CFR érthetetlen módon nem ír ki az idén talpfaterlejtést

A talpfatermelők körében nagy az elkeseredés a vasut eljárása miatt. — Egy millió talpfa vár eladásra

Az utóbbi időben a talpfatermelők körében az a hír terjedt el, hogy a CFR vezérigazgatósága közelebről árlejtést tart nagyobb mennyiségű tölgy- és talpfa beszerzésére.

Ezzel szemben legutóbbi jelentés szerint a CFR gazdasági intézőségénél semmit sem tudnak az árlejtések kiírásáról annál is inkább, mivel ezt a vasut költségvetése nem engedheti meg.

A beígért tölgyextrafa árlejtés effektuálása is elmaradt egyelőre, amit ugyancsak a költségvetési helyzettel magyaráznak a CFR-nél. A vezérigazgatóság értesítette ugyan közvetett úton a termelőket, hogy

A Creditul Comicol alapjára egyébként a szeszlejtékből 4 százalékos fordítanak ezidőszert és tavaly az adóból már 25 millió lej fordítottak szervezési költségekre.

Ujabban gyümölcskonzervgyárak alakulásáról érkezik hír. Így például az Arad-Csanádi Vasut R.-T. memorandummal fordult a földmivelségi miniszteriumhoz, hogy megnyerje támogatását üzemének konzerv- és gyümölcsszalógyárrá való átalakításához. A miniszterium

azonnal honorálta a kérést annál is inkább, mert a kérvényező társaság vasutainak kisajátítása miatt már hosszabb ideje tétlenségre volt kárhóztatva.

A társaság az engedély megszerzése után azonnal munkához fogott, úgy, hogy meg van a remény arra nézve, miszerint már ebben az esztendőben új működési terén sikerülni fog elfogadható eredményeket produkálni. Az Arad-Csanádi Vasut R.-T. sikeres kérése után ugyancsak Aradon az ottani mezőgazdasági kamara is bátorságra kapott és

hasonló irányú kérelemmel fordult a földmivelségi miniszteriumhoz,

hogy a közeljövőben egy gyümölcsfeldolgozó üzemet létesíthessen. Ugy halljuk, hogy a mezőgazdasági kamara kérése is teljesítve lesz és ezáltal a földmivelségi miniszteriumnak csakugyan sikerülni fog kitűzött célját elérni. A tapasztalatok alapján minden remény meg van arra, hogy egy-két esztendőn belül elsősorban a Bánságban a gyümölcskonzervszakma fejlődésnek induljon és ezen új ipari érdekeltiségek révén az ország export képessége fokozódjék.

mintegy 1 millió talpfával rendelkeznek, amit a leszállított vámilletékek ellenére sem tudnak külföldön értékesíteni azoknak mérete miatt. A termelést a fészcégek tulajdonképpen abban a reményben eszközölik, hogy a CFR évente legalább 3-4 millió lej értékű talpfát vesz át, a cégeknek ez a reménykedése azonban nem vált be.

Hasonlóképpen súlyos a buk-talpfatermelők helyzete is.

Un congres al podgorenilor din țară.

Duminică s'a ținut la Odobești un mare congres al podgorenilor din întreaga țară organizat de „Sindicatul Viticol Local” de sub președenția dl. Ghică Dragomir.

Congresul s'a deschis în prezența dl. general Văitoianu fost ministru, C. Garofild fost ministru de domenii, profesor S. Mehedinți cât și a unui foarte mare număr de podgoreni reprezentanți ai tuturor sindicatelor viticole din țară.

Congresistii au accentuat în deosebit criza viticolă a din țară noastră Guvernul ar trebui să țină seamă de revindicările celor 500 de mii de podgoreni, aflători din România. Diferiții oratori au propus mai multă corectivă pentru în lăturarea actualei crize. În sensul aceasta au votat și o moțiune pe care o vor înainta regenței, expunând revindicările tuturor sindicatelor viticole din țară.

Deschideri de credite

Print' un decret regal din 14 Iulie s'au deschis următoarele credite extraordinare speciale:

- 1) ministerului de finanțe peste 10 milioane lei;
- 2) ministerului instrucțiunii peste 15 milioane lei pentru procurarea de material didactic;
- 3) casei centrale a improprietărilor 41 milioane lei pentru plata arenzilor pe 1928 către proprietarii expropriați;
- 4) ministerului sănătății 235.600 lei pentru plata controlului farmaceutic.

Ministerelor de războiu, finanțe, instrucție, culte, interne, instrucție, agricultură și domenii, industrie și comerț li s'au deschis credite suplimentare și extraordinare de aproape 80 milioane lei pentru acoportirea micilor cheltuieli.

Olvassa a

„Lemnul”-t

„Ardealul Economic

Erdélyi Közgazdaság

Organ al Industriei, Comerțului și Finanței din Ardeal și Banat.

— Erdély és Bánát ipari, kereskedelmi és pénzügyi szaklapja

Redacția și Administrația:

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

{ C L U J, Strada Minerva 7. Telefon: 4-44.

Director și răspunzător:

Igazgató és felelős szerk.:

{ TRAIAN CHIRILĂ

Abonamente — Előfizetési árak:

in țară un an 1000, jumătate an 600 lei

belföldön egész évre

pt. străinătate: 1500 lei.

Anunțuri — Hirdetések:

Pagina l. a. cm² } 20 lei

Cimlacon l. old. cm²-ként } 20 lei

In text } 15 lei

Szövegoldalon } 15 lei

Un sir garmond } 80 lei

Egy garmond sor } 80 lei

Lemnul român cerut din nou pe piețele străine

Tările nordice și-au pierdut debușeurile piețelor engleze — In cartelul româno-cehoslovac pentru lemnul de foc va intra și Polonia — Situația pieții internaționale a lemnului

Învioarea exportului de lemn fasonat din România

Sunt câteva săptămâni decând am relatat, că producătorii de lemne din Transilvania în urma tendinței de urcare a tarifului C. F. R., au fost nevoiți să mărească la rândul lor prețul lemnului. Tot atunci însă tariful de transport pe C. F. R. a asigurat o însemnată reducere pentru lemnul destinat exportului, indicându-ne să afirmăm, că guvernul înecet-inecet a început să-și schimbe politica economică, care mai cu seamă față de industria lemnului s'a dovedit a fi vi-treagă, astfel că această ramură industrială, care pentru viața economică a României era un puternic factor, după îndelungați ani ar fi succombat într-o agonie lentă.

Situația pieții internaționale a lemnului

Publicațiile de specialitate internațională arată că

în târgul internațional de lemn s'a produs o oarecare scădere datorită unor rezerve prudente a producătorilor

dietate în parte de evenimentele exterioare în reducerea producției de lemn a unor țări.

În statele de Nord exportățiunile lemnului au scăzut în mod simțitor, din cauza conflictului dintre ferestrele suedeze, conflict care a durat două luni și jumătate, paralizând astfel traficul în cele mai multe porturi finlandeze. Situația este agravată cu atât mai mult cu cât

cumpărătorii englezi, principalii achizitori de lemne din cele două mari țări din Nord, producătoare de lemn, stau încă în expectativă.

De altă parte presa comercială engleză e vădit contrară pentru ea Britania și pe mai departe să-și achiziționeze lemnul necesar din țările nordice. Cauza acestei dușmăni pare a fi aceea că

în Anglia nu sunt mulțumiți cu prețurile pe cari le dictează statele nordice.

Producătorii de lemn Norvegieni în urma micșorării exportului au hotărât să-și micșoreze și producția. Producătorii Statelor din Europa centrală și din Balcani speră ca Anglia pe viitor să părăsească Statele Nordice și să-și îndrepte privirile pentru aprovizionarea ei cu lemn, înspre Orient.

Piața Angliei în exportativă

În Anglia deși stocurile nu sunt prea mari, totuși

importatorii englezi nu vor să se hotărească de a relua cu mai multă intensitate afacerile cu țările producătoare de lemn.

Cantitățile sosite în săptămâna trecută au putut găsi o desfacere ușoară grație grevei docherilor din Finlanda, cari au întârziat transporturile. Reluarea afacerilor comerciale în mod mai intensiv, nu pot fi începute în mod satisfăcător înainte de Septembrie.

În Germania afacerile au devenit

destul de calme. Atât cumpărătorii, cât și vânzările se trec în prețuri normale. Lemnele exotice au un târg calm și regulat, vânzările cuprinzând calități bune, în timp ce cursurile celor de calitate a doua sau micșorată puțin.

Semnul rotund înregistrează o cerere bună, în timp ce pentru foioase afacerile se trăgănează, ceea ce înseamnă că în Germania lucrările pentru edificări continuă intențiv.

În Austria târgul în ultimele săptămâni a fost deasemenea foarte viu; și aceasta se datorește prețurilor bune de cumpărare pe cari deținătorii le-au cedat ofertelor clienților lor.

Negoțul dintre Germania și Austria cu tot curentul pornit pentru Anschluss nu s'au îmbunătățit.

Exportățiunile în Franța continuă într-un mod satisfăcător dovedindu-se o reluare fericită a negocierilor între cele două țări. Exportările în Italia sunt mereu slabe. Lemnul Austriei Abia dacă găsește plasare pe piața maghiară, deoarece Cehoslovacia, Jugoslavia și România plasează lemnul pe această piață cu prețul mai redus și mai convenabil.

Interesul pentru lemnul iugoslav

Piața jugoslavă este continuu activă, Anglia și Italia efectuând cumpărături considerabile.

Celelalte țări consumatoare se interesează la fel de lemnele jugoslave,

cererile sosind din Germania, Belgia, Spania, Grecia și Ungaria. Se exportă mai ales lemne de construcție. Grecia și Spania cumpără butuei pentru construirea podurilor. Olanda se interesează de fagi.

Exporturile jugoslave de lemne în primele trei luni ale anului eurent însemnează un record în comparație cu anii precedenți.

S'au exportat în primul trimestru 347.309 tone de lemne de construcție în valoare de 2606 milioane dinari

față de 192.214 tone și 1927 milioane în 1927.

Starea pieții românești

Piața românească se bucură de consecințele noului tarif vamal intrat în vigoare la 6 Iunie. Acest tarif nou

permite exportul lemnului până

acum interzise, pentru altele micșorează tazele de export și deschide astfel pentru economia românească a lemnului noi posibilități de a recuceri debușeele pierdute.

Noul tarif va ușura mai ales exportățiunile lemnului de construcție, cari pe lângă aceasta, se vor bucura de-acum înainte și de reduceri tarifare pe căile ferate. Astfel

transporturile acestor lemne înregistrează o reducere de 45 la sută.

Șansele pieței românești sunt deci cele mai bune pentru sezonul de toamnă și marii exportatori fac tot posibilul de a-l pregăti cât mai bine.

Afacerile pe piața de lemn în Cehoslovacia continuă și pe mai departe să fie satisfăcătoare mai ales în ce privește cererea din lăuntru țării. Oferta lemnului rotund nu e prea mare dar nici cererea pentru acest lemn. În general oferta să compensează cu cererea, astfel că circulația deurgând pe lângă prețuri, stabilizate, este normală.

Cartelul româno-cehoslovac

După cât se știe, între producătorii lemnului de foc din Ardeal și Cehoslovacia, de câteva luni încoace se duc serioase tratative pentru înființarea unui cartel al lemnului de foc. După îndelungate conferințe,

acum câteva săptămâni a și luat ființă cartelul lemnului de foc dintre România și Cehoslovacia,

care se referă însă exclusiv numai asupra lemnului de foc, exportabil Ungariei. Cartelul cuprinde în sine condițiunile de preț cari au și intrat în vigoare mai zilele trecute. În acest cartel

au intrat până acum cele mai importante firme exportatoare de lemn de foc din Cehoslovacia,

fiind pe cale de a intra și celelalte firme interesate.

Printre firmele ardelene înscrise în cartel găsim și firmele Szudrics-Petroszi, Firma La Roche și Darvas, „Patria” S. A. pentru Produsul Lemnului, S. A. a Domeniului din Billiug, Forestiera Lemnului Satu-Mare, mai departe firma arădană pentru produsul lemnului: Mairovitz, precum și întreprinderile cehoslovace Stummer, Podrusz și Munk, cât și alte mari firme cehoslovace.

Întreprinderile legate în cartel, au hotărât că pentru exportările făcute în Ungaria vor înființa o societate pe acțiuni pe lângă care va funcționa și o cancelarie de publicitate și control.

Pe piața ungurească

cartelul lemnului de foc cehoslovaco-român se bucură de o mare însemnătate,

mai cu seamă fiindcă acest cartel a jucat un rol foarte important în aprovizionarea Ungariei cu lemn

Pe piețile germane se putea ajunge acum câțva vreme la prețuri mult mai convenabile decât cele de azi; cu toate prețurile scăzute în Germania

se observă și azi o vădită tendință de apăsare a prețurilor actuale.

Deoarece însă neînsemnatele produse ale lemnului rotund se află în mâini puternice, aceste încercări de apăsare ale prețurilor, în cele mai multe cazuri eșuiază. În relațiile actuale,

nici nu se simte nevoia ca producătorii să primească prețuri impuse, întrucât ferestrele din țară sunt în stare să lucreze pe lângă prețuri foarte bune

chiar și atunci când ele nu reușesc să contracteze afaceri mari.

Problema tarifului vamal al exportului de lemn rotund în ultima vreme se discută tot cu mai multă aprindere și printre rândurile industriștilor de lemn din Cehoslovacia se așteaptă cu foarte mult interes rezultatul conferinței din actuala sesiune a Ligii dela Geneva.

de foc. Efectele acestui cartel s'au arătat deja, întrucât cu tot sezonul mort a lunilor de vară

comercianții de lemn, unguri, au ridicat pretutindeni prețurile,

dând direcției de până acum o nouă tendință.

Intrarea în cartel a producătorilor jugoslavi.

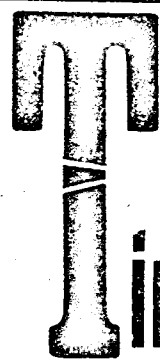
Din izvoare competente cari nu suferă nici o desmințire, după cartelul româno-cehoslovac,

se va înființa cartelul pentru lemnele de foc între România, Cehoslovacia și Jugoslavia

pentru a cărui înființare încă în cursul săptămânei viitoare se vor începe tratativele. Curentul pentru înființarea acestui cartel produce un favorabil efect asupra industriei și comerțului lemnului de foc din România, întrucât prin contractul acestui cartel,

între Statele din Orient care ajung să-și desfacă produsele pe piețele Europei centrale un loc destul de însemnat, va ocupa și România.

Acum, după ce s'a luat în combinație și producătorii de lemn din Jugoslavia pentru intrarea lor în acest cartel, producătorii de lemn români vor interveni grabnic la guvern, pentru ca acesta să reducă în măsură și mai mare taxele de export și transport și întrucât e posibil pentru export să șteargă impozitul pe lux și cifra de afaceri. În același timp vor face toți pașii necesari la direcțiunea generală C. F. R., pentru ca exportatorilor de lemn să li se pună la dispoziție vagoane suficiente.

Elegáns, olcsó és tartós

Vas- és Rézbutort

szállit a

Timișoara Vas- és Rézbutorgyár

Timișoara, III. Piața Bisericeii (Templomtér) No. 2.

Mattasaru dr. budapesti román kereskedelmi attasé nyilatkozata a lej-stabilizációról

A stabilizáció új üzleti lehetőségeket nyújt Magyarországnak — Hogyan alakult ki Románia idei költségvetése?

A román valuta stabilizálásával kapcsolatosan a Pesti tőzsde munkatársa beszélgetést folytatott Mattasaru dr.-al a budapesti román követség kereskedelmi attaséjával, aki az alábbi figyelemre méltó nyilatkozatot tette:

— Tudvalevő, hogy Románia tárgyalásai az ugynevezett stabilizációs kölesön érdekében a napokban nyertek befejezést. A megállapodás szerint Románia 20 millió dollárnyi, azonnal folyósítandó kölesönt kap, melyet a bukaresti Nemzeti Bank kizárólag a román valuta stabilizálására használ fel.

— Mikor folyósítják a további részleteket és mennyit tesz ki az egész kölesön?

— A kölesön első részletét az ősz folyamán folyósítják, 80 millió dollár értékben.

A kölesön teljes összege 250 millió dollárt tesz ki.

Ez a pénzügyi esemény fontos egy stabilizált francia valutával való viszonylatban, mint a szerb dinárral való normális kapcsolatban, amely tudvalevőleg még nincs stabilizálva.

— A román értékek tulajdonképpen egy év óta májdnem teljesen stabilok voltak mondhatók, eltekintve az egészen minimális ingadozásoktól, úgyhogy

a pénzügyi intézetek minden nehézség nélkül teljesítették kötelezettségeiket leértékben.

Mindezen körülmények különösen a jövőre nézve fontosak, véleményem szerint a külföld szempontjából is, mintán

Románia most már teljesen a szá-

bályszerű stabil értékhez jutva, új piacot jelent a nemzetközi hitelviszonylatok szempontjából.

és új üzleti lehetőségekre ad módot. Mindezenfelül Románia szilárd valutája békés és megnyugtató enyhülést jelent, amely természetesen további gazdasági kihatásaiban nemesak Romániára, hanem mindazon országokra nézve elsőrendű fontosságu, amelyekkel természetes szomszédos és gazdasági viszonylatban van.

— Miképpen alakult Románia költségvetése az utóbbi években?

— Románia költségvetése az 1922—28. években a következőképpen alakult:

Millió papirlej értékben:

1922	1923	1924	1925	1926	1927	1928
10.498	15.406	24.000	31.750	41.287	51.153	40.079

A 17,153.000-nyi lakosságra: 1928. évben fejenként 2570 lei (egy aranylej = 40 papirlei), 64,25 aranylei, fejenként 62,2 aranylei az 1910. évvel való viszonylatban.

— Melyek lesznek most a közeljövőben Románia pénzügyi céljai?

— 1928. elején

a Nemzeti Bank emissziója 21.026.263.793 lei, vagyis 21 millió dollárt tett ki keresztszámban.

Ki kell emelnem, hogy az állam a háboru utáni időkben nem vette igénybe a Nemzeti Bank emisszióit, hanem politikája inkább odarányult, hogy a Nemzeti Bank inkább a magán szükségleteket elégítse ki. Rövidesen és általánosságban kifejezve,

a román állami pénzügyi politika célja az, hogy költségvetését szabályszerű egyensúlyba hozza;

igly volt lehetséges, hogy az ország kereskedelmi mérlege a legutóbbi két évben minimális és aránylag csekély deficittel zárult; így történt, hogy

ugy a belső, mint a külső államadósságok legnagyobb részt konsolidáltattak

és végül a fizetési mérleg viszonylag

egészen jelentéktelen passzivitást mutatott fel. A külföldi tartozások annuitása

ezidőszerint nem lépik túl a 4 millió dollárt

és véleményünk szerint a kereskedelmi mérleg feleslegével fedezhető.

Az aradi Frajii Spitz-cég termény- és gabona-osztályt létesített

Az erdélyi és bánági termény és gabona piac eseményét jelenti az új kereskedelmi vállalkozás

Az „Ardealul Economic-Erdélyi Közgazdaság” Arad-bánági szerkesztőségétől

Az erdélyi és bánági kereskedő-társadalomnak nagyjelentőségű eseménye van. Az országszerle ismert Frajii Spitz cég — mely egyike az ország legnagyobb fakereskedő cégeinek, üzleti tevékenységét kiterjesztette és Aradon gabona- és terményáru osztályt létesített. A Frajii Spitz-cég erdőségeit, melyek főleg Aradmegyében, Halmágy környékén voltak nagy kiterjedésben, kitermelte és új üzleti tevékenységét a termény szakkereskedelemre is kiterjesztette.

Az újonnan létesült termény és gabonaosztály export-üzletek lebonyolítására helyezi aktivitásának fősúlyát, rövid működése alatt máris jelentős külföldi összeköttetésekre tett szert. Csehszlovákiában, Magyarországon és Ausztriában az új cégen keresztül nagy kötésekkel perktuáltak a romániai rekord-termésre és országos feltűnést keltettek azok az előnyös árak, melyekkel az aradmegyei, körösvölgyi és bánági búzát értékesítette a Spitz-cég.

Ez az ötven éve fennálló és közismert cég kitűnő relációi révén, sokban hozzájárul a hatalmas mennyiségben felhalmozott gabona és terményárak kedvező módon való értékesítéséhez és ezzel jelen

tős mértékben enyhíti a terméseredmények következtében beállott kedvező belföldi tulkinálatot.

Valósággal hézagpótló jelentőséggel bír a Spitz Testvérek cég új gabonaosztálya és

a bánági termés, mindenben előnyös exportját teszi lehetővé ez az aktív és közismerten előkelő vállalat.

Még egy szempontból tagadhatatlan jelentőségű ennek az új gabona és terménykereskedelmi cégnek az aktivitása. A Spitz cég ugyanis

kizárólagos képviselével bír, az újonnan reorganizált Ser-téshizlalda és Malomipar Rt. kitűnő terményeinek forgalmazására.

A Frajii Spitz cég tulajdonosai Spitz Tivadar és Spitz Sándor. Románia kereskedő társadalmának markáns egyéniségei, akik elsőrendű szakképzettséggel bíró kereskedőemberek. Ilyenformán minden biztosíték meg van arra, hogy a gabonakereskedelmi cég, mint elsőrangban prosperáló vállalat, hasznos szolgálatot fog tenni munkásságával Románia mezőgazdasági kereskedelmének és aláhanyallott gabonaexportjának.

Csoma Józsefet nevezte ki a Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank Rt. a Szamosújvári Hitelbank Rt. élére

Annakidején beszámoltunk arról, hogy a Szamosújvári Hitelbank Rt. és a Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank Rt. között fuzió tárgyalások indultak meg, amelyek teljes mértékben sikerre vezettek és így a Kolozsvári pénzügyi intézet érdekkörébe vonta a Szamosújvári Hitelbankot.

Miután a fuzió megtörtént, nyilvánvaló volt, hogy a szamosújvári pénzügyi intézet vezetésében jelentős változásoknak kellett bekövetkezniök. A Kolozsvári Takarékpénztár Rt. Csoma Józsefet delegálta az új szamosújvári affiliáció vezetésére. Csoma József az új igazgató már meg is kezdte aktivitását a bank élén.

Az új igazgató személye biztató jövőt ígér a Szamosújvári Hitelbank fejlődéséhez, mert az igazgató első pénzügyi szakember, aki 1899-ben a Kolozsvári Népbank-nak a cégjegyzője volt, majd

a pénzügyi intézet megszűnésével a Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbankhoz került, ahol mint az ellenőrzési osztály vezetője évtizedeken keresztül folytatta érdemdu munkásságát.

Csoma József igazgató mulja és hosszú munkásságában szerzet szakismeretei garanciát nyujtanak arra, hogy a szamosújvári affiliáció a Szamosvölgye pénzügyi életének megszilárdításáért fog dolgozni a szamosújvári közönség legteljesebb megalégedésére.

SPITZ

Testvérek

gabona és termény nagykereskedők

ARAD

Bul. Regina Maria No. 9.
(új Neumann ház)

Telefon 719,

Vásárol és elad mindenemű gabonát, terményt, magvakat, szénát. **Elsőrendű malomképviseletek.**

— Declarare in stare de faliment. In baza cererii firmei Klein și Weinberger din Rodna, tribunalul din Bistrița a declarat starea de faliment în contra firmei Fischer Rebeca din Radna. Termenul anunțării creanțelor este 1 Octombrie, iar alegerea comitetului massei falimentare va avea loc în ziua de 7 Noembrie a. c. Curatorul massei falite este dr. Călugăriu, avocat din Radna.

Primăria Municipiului Cluj.

No. 17742—1928 cons.

Hirdetmény.

Kolozsvár város villamosüzeme keres megvételre összesen 3.950 darab különböző dimenzióú földalatti kábelt a feltételeknek megfelelően, amelyek a Kolozsvári Villamosmű Igazgatóságánál beszerezhetők.

A szükséges anyag leszállítására 1928. aug. 30-án d. e. 11 órakor nyilvános árlejtés tartatik Kolozsvár városházának a kis üléstermében. Az aláírt és lebélyegzett ajánlatok a teljes összeg 5 százalékának megfelelő készpénz, vagy állampapirbani garanciával ellátva az árlejtés alkalmával mutatandók fel.

Az árlejtésen csak gyárosok vehetnek részt, közvetítők kizárva.

Az árlejtés az állami számviteli törvény 72-83. szakaszainak megfelelően fog megtörténni.

Dr. T. Mihali polgármester

Teljes erővel folyik a harc a romániai zugbiztosítók ellen

Feszült a piac az életbiztosítások terén — Hol keresnek többet a kölcsönösségi rendszerrel dolgozó biztosítók — Szigorú intézkedéseket kértek a biztosító intézetek a gombamódra szaporodó zugbiztosítók ellen

A romániai biztosítási piac hosszú évek bizonytalansága után az utóbbi időben megnyugtató módon konszolidálódott és ennek tulajdoníthat, hogy

a romániai biztosítóintézetek most lezárt félévi mérlegük kedvező üzleteredményről számolnak be.

Különösen sok veszteséget hozott be a jégkampány, amely már lezártnak is tekinthető.

Illetékes helyről az idei év üzleteredményeivel kapcsolatosan az alábbi információkat kaptuk:

Mit igazolnak a félévi mérlegek

— A biztosító intézetek kedvező üzletmenete idejében jött, mert a nyomtasztó gazdasági krízis a biztosítások minden ágazatában megakadályozták a fejlődést és az előrehaladást. A biztosítási szakma nehézségeinek vázolója hosszabb időt venne igénybe és ezért arra nem térhetünk ki.

— A lezárt mérlegekből kitűnik, hogy a biztosítási intézetek hat hónapi aktivitásuk alatt jelentékeny üzleti eredményeket értek el az életbiztosítási ágazatban. Egyes vélemények szerint

az életbiztosítási akvizíció az elmúlt félévben közel 25 százalékkal emelkedett az előbbi szezonnal szemben,

ami annak tudható be, hogy az intézetek minden lehetőséget elkövettek ezen biztosítási ágazat kifejlesztésére. Az életbiztosítási stokk emelkedéséhez nagyban hozzájárult az is, hogy

a lej árhullámzása a valutastabilizáció előestéjén megszűnt

és így a közönség bizalma lassanként kezd visszatérni a biztosítási szakma iránt.

— A tüzkvizíciót illetően az intézetek fokozott óvatosságot tanúsítanak és csak azoknak a feleknek fogadják el az objektumait tüzbiztosításra,

akik személyileg is kimerítik a morális garancia kritériumait.

Az óvatos üzleti politikának az eredménye lassanként az lett, hogy a tüzkárok az egész vonalon jelentős mértékben csökkentek, amiről egyébként a biztosítóintézetek félévi mérlegei pontos adatokkal számolnak be. Az árnbiztosítás, baleset-, betörés- és autóbiztosítás nem mutatnak különösebb eltérést az előbbi üzletévek eredményeivel szemben.

Informátorunk nyilatkozatából tehát örömmel regisztráljuk ezt a fejlődést és remélhető, hogy a gazdasági krízis áthidalásával a jövő félévi mérlegek is kedvezően fognak kialakulni.

Feszült a helyzet az életbiztosítások terén

A biztosítási piac félévi üzleteredményének ismertetésével kapcsolatosan szükségesnek tartjuk rámutatni egy olyan tényre, amely esetleg komolyan veszélyeztethetné a jövő üzleti év eredményeinek auspiciumait. Az életbiztosítások terén kieleződőtt versenyről vanszó, amely hónapok

óta jellemzi a romániai biztosítási piacot.

A félreértések elkerülése végett meg kell jegyezni, hogy a fszültség

nem az egyezményes társaságok között nyilatkozik meg

miután éppen az biztosította a román biztosítási szakma nyugodt működését, hogy a társaságoknak mintegy kilencven százaléka benn volt az egyezményben és az egyezményen kívülálló társaságok alig számítottak valamit.

Most azonban

egyes újabb alakulatok létesítése teljesen megbontotta a romániai piac egyensúlyát,

legalább is addig, amíg a román kormány intézkedései nem fogják biztosítani a további normális működést.

Kölcsönösségen alapuló életbiztosítások

Az utóbbi időben ugyanis szinte gombamódra kezdtek szaporodni a kölcsönösségen alapuló életbiztosító vállalatok, melyek helyenként olyan eszközökkel csináltak konkurenciát a társaságoknak, melyekkel azok nem is tudtak és nem is akartak lépést tartani.

Rendkívül érdekes és körmönfont egyébként ezeknek a kölcsönösségi életbiztosítóknak az organizációja és az elgondolásban is van valami határozott ügyesség. Ezek a vállalatok ugyanis

30 és 80 év között mindenkit orvosi vizsgálat nélkül biztosítanak

és pedig olyképen, hogy 1400 tagot számláló csoportokat rekrutálnak és e csoportok minden egyes tagja 1400 lejti fizet. Enek az 1400 lejnek a lefizetése ellenében minden egyes tag halál esetén igényt tart százezer lejes kifizetésre.

E kifizetések meg is történnek, de olyképen, hogy

minden egyes haláleset alkalmával az 1400-as turnusok minden egyes tagja köteles 100 lejti fizetni.

Ha azután valamely tag fizetési elérték a hatvanezer lejig, tehát ha az 1400 tagból túlélt 660 tagot, minden további fizetés nélkül igénye van a százezer lejre. Hogy ez milyen jó üzlet, azt nem is kell külön hangsúlyozni.

A kölcsönösségi biztosító már kezdetnél bevesz 1.960.000 lejti, amiből szerzési jutalék és adminisztrációs költség címén körülbelül 1.400.000 lej megy le. Ilyenformán

a társaságnak megmaradt 560.000 leje, amely tiszta haszonként kezelhető,

miután semmiféle fizetést nem kell ennek az összegnek a térére eszközölni. Így tehát

ahányszor 1400 tagot hoznak össze a kölcsönösségi biztosító ügynökei, annyiszor 560.000 lejti keres a biztosítótársaság.

Mindenképen jó az üzlet

Nem esinál azonban rossz üzletet a társaság a biztosított felek halálával sem, mert mint fentebb említettük, ha valamely csoportból meghal az egyik tag, a csoport minden egyes tagja köteles 100 lejti fizetni, tehát

140.000 lej folyik be a társaság pénztárába, amiből azonban csak 100.000 lejti fizet ki.

Igy tehát minden egyes halálesetnél tisztán 40.000 lejti keres a társaság.

Az esetleges nemfizetés ellen is jól védekeznek ezek az újkeletű társaságok, amennyiben olyan szerződést kötnek feleikkel, hogy

amennyiben a 140.000 lej nem folyt be, úgy az elhunyt fél szerződésének kedvezményezettje csak a befolyó összeg hetven százalékat kapja meg.

A legérdekesebb azonban az, hogy a szerződést megkötő félnek és a szerződés kedvezményezettjének nem kell hozzátartozói viszonyban lennie egymással, tehát bárki köthet bárki javára ilyen kölcsönös biztosítást.

Akció a zugbiztosítók ellen Természetesen a többi biztosítótársaságok nem fogják fel kedélyesen a helyzetet és

mozgalmat indítottak arra nézve, hogy ezek az újabb alakulatok megrendszabályoztassanak és üzleteik a normális mederbe szorítottassanak.

Tudvalevő ugyanis, hogy Romániában ninesen felügyelő hatóság és így ez az ügy közvetlenül a kormányzat kompetenciája alá tartozik. Így tehát

az összes román egyezményes társaságok memorandumban fordultak a kormányhoz,

amelyben a kölcsönösségi biztosítók megrendszabályozását kérték és a román állami körök csakugyan belátták az intézkedés fontosságát. Körleveleket intéztek a biztosítótársaságokhoz, melyekben

egy olyan szerv létesítését avizálja a kormány, mely rendeltetése és szervezete szerint teljesen megfelelne az egyes államokban működő biztosítási felügyelő hatóságoknak.

A társaságok nagy örömmel fogadták a kormány megértő és gyors intézkedését, annál is inkább, miután ezek az új alakulatok, látván az életbiztosítás terén elért nagy sikereket,

most már az elemi ágazatokra is szeretnék rávetni magukat,

hasonló módszerekkel és kétségtelen, hogy ott a helyzetet ugyanugy elmérgesítenék, mint ezt az életbiztosítás terén tették.

Un nou atac de faliment în contra Băncii Unite din Arad

După un scurt interval de timp s'a început din nou un formidabil atac în contra Băncii Unite din Arad.

Înainte cu câteva săptămâni dl dr. Székely Aladár în numele alor trei creditori, reprezentând creanța în suma de lei 700.000 a cerut la tribunalul Arad declararea în stare de faliment a Băncii Unite.

Ingreunează situația băncii și faptul, că în urma acestui nou atac, conform legilor referitoare la asemenea cazuri, banca va fi obligată ca să depună suma menționată de creditori. Părerea generală este, că cea mai oportună cale ar fi totuși o înțelegere pașnică, în locul oricărui atacuri.

Uzinele de Fier și Domeniile din Reșița S. A.

Capital Social Lei 750,000.000. București, Str. Povernei 2.

Fier de comerț, Grinzi I și U, Fier fasonat, Table groase și mijlocii, Șini și material mărunt pentru ecartament normal și îngust. Schimbători, macazuri, inercușări, poduri și alte construcții de fier, plăci turnate, vagonete, piese de vagoane. Osii, Bandaje, Roși din oțel turnat. Perechi de roși complete Locomotive pentru ecartament normal și îngust. Materiale turnate din oțel și fontă, piese forjate, Buloane, Suruburi, Nituri, etc., etc.

Electro-motoare, Dinamuri, Generatoare, Transformatoare, instalațiuni complete de centrale electrice, industriale și comunale, electrificări de orase, Echipament electric pentru industria petroliferă. Atelier de construcțiuni pentru aparate și unelte de sondaj. Armament și munițiuni. Pluguri și alte unelte agricole. Nicovale, Lopeți, Sape, etc. Mine, Fabrici și Domenii la: Reșița, Anina, Bocea, Oravița, etc.

Pentru fier laminat și mașini agricole reprezentanța:

S O C O M E T

S O C O M E T

Societate Comercială Metalurgică, S. A.

București, Calea Victoriei No. 51.

Adresa Telegrafică: „S O C O M E T A L”

TELEFON: 50/61.

TELEFON: 47/24.

Camera de comerț și industrie a Banatului în trecut și prezent

Importanța monografie economică datorită
dlui R. S. Molin

III.

În timpurile ante belice stăpânirea ungurească a cedat un teren în fața palatului Băncii Naționale pe bulevardul Regina Maria, pentru ridicarea unui palat propriu al Camerei. Zece ani de zile au fost purtate tratative între Cameră și autoritățile de atunci, și la 1914, primăvara, s'au și început lucrările pentru fundament. În urma unor neînțelegeri între guvernul unguresc și oraș, Camera rămâne fără edificiu. Când primul președinte român, d. Ion Oprea, ocupă scaunul de președinte al Camerei, cea dintâi datorie a sa fost zidirea palatului ce se găsește pe bulevardul Regele Ferdinand. Șaptezecisidui de ani Camera de Comerț a Banatului, provincie ce era sortită de Ungaria, care s'a substituit Austriei în fosta Monarhie, să fie rezervorul de unde să se arunce trupele comerciale și industriale pentru monopolizarea comerțului pe „marele bulevard orientat” (Dunărea) precum și acele de expansiune în spre Est — n'a putut să-și ridice un sediu propriu. Primul președinte român o face în doi ani. La anul 1926, palatul Camerei este terminat. Interiorul palatului este opera industriașilor și meseriașilor din Timișoara, un singur măestru îni lemn, din Lugoj a contribuit la o parte a mobilierului. Intreg aranjamentul este o expoziție perpetuă, decenii dealungul pentru urmașii care vor vedea că industria de mobile și arta decorativă de interior este fără pereche în țară. la această epocă. Palatul Camerei a costat 20 milioane lei și este aproape replătită această sumă, căci fonduri nu prea avea Camera, când s'a înscăunat primul președinte român. Ridicarea palatului Camerei va constitui o pagină de onoare în activitatea laborioasă a președintelui ei. (Vezi coperta).

După executarea acestui prim punct din programul de muncă, conducerea Camerei desăvârșește a profundă transformare în spiritul de conducere încă înainte de noua lege de organizare a acestor corpuri profesionale. Cu alegerea primului președinte român și cu intrarea elementelor românești, Camera de Comerț s'a trezit la o viață mai reală. Noua conducere a început o pulsă în armonie cu viața negustorească din întreg Banatul. Până când în alte provincii Camera de comerț servește și

azi la vanitatea unor negustori mai cu vază, cari doresc să se numească „membrii ai Camerei de Comerț”, la noi, vedem că în loc cei cari ajung la conducere să fie acoperiți de coaja izolatoare a acestei situațiuni, din potrivă dâșii intră și mai adânc în viața frământată a comerțului și industriei.

Sprijiniți pe noua lege de organizare, conducătorii pun în aplicare un nou program de muncă și obțin în anii ce urmează, dela 1923 o mare și fericită schimbare în toată funcționarea Camerei de Comerț și Industrie de pe teritoriul Banatului.

Epoca târgurilor de mostre și a expozițiilor din orașele Banatului s'a încheiat, și a apus vremea părazilor cu fel și fel de personaje. Funcțiunea Camerei se îndeplinește de doi-trei ani încoace pe o nouă coloană vertebrală. Dacă azi — văzând rapoartele activității din ultimii ani se observă încă o dibuire din partea consiliului în aplicarea și a legii și a planului de activitate, — mâine trebuie să fie înlăturată de către președiu, care a înțeles încă înainte de noua lege de organizare, că viitorul Camerei de comerț, pentru interesul Banatului, reclamă insistenț o schimbare nu numai de regim principal, care este azi fixat în noua lege, dar și de mentalitate.

În anii din urmă, Camera contribuie la rezolvirea multor chestiuni pentru a căror explicare aceste pagini sunt insuficiente. Rămâne de spus, că această instituție cu noua ei conducere, urmărește tot mai nerosos dublul ei scop: satisfacerea diferitelor doleanțe, cari se ivesc zilnic pe terenul vast al comerțului și industriei și intervenția solicitată la diferite autorități, precum și activitatea de a aduna materialul trebuincios pentru legiferare în domeniul comerțului și industriei.

Olvassa a

Keleti Ujság-ot

Prima Fabrică de Electricitate Română S. A.
Első Romániai Elektromosgyár Rt.
Cluj-Kolozsvár, III., Strada Călugărițelor No. 1.
(Apăca-utca, Erzsébet-fürdő.)

Saját gyártmányu szerelési és

magasfeszültségű anyagok. Mű-

szerek: Hartmann & Braun.

Szénkefék: Sächsische Dina-

mobürstenfabrik. Motorok:

Bayerische Motorenwerke

Adr. Telegr.: RELAIS. - Sürgönyeim: RELAIS

Kolozsvári Kereskedelmi Bank Rt.

Unió-utca 1. sz.

Alapítva: 1885.

Fiókok: Mocs, Mezöörmenyes, Nagysármás, Szilágycseh, Zilah

Kölcsönöket folyósít olcsó kamattal mellett elsősorban bekebelezésre. — Betéteket legelőnyösebben kamatoztat és azokat mindig felmondás nélkül fizeti vissza!

Átutalásokat jutányosan és gyorsan eszközöl.

„CARMEN“

FABRICA DE GHETE SOCIETATE ANONIMĂ
ORADEA

Ajánlja női luxus, trotteur és gyermekcipő gyártmányait

Adresa telegrafică „CARMENSHOC“

„MIRA“ légyfogó

minőségben legjobb, árban legolcsóbb.

Kérjen árajánlatot

Herczeg Géza vegyészeti gyártól, Cluj.

„VICTORIA“

PRIMA FABRICA ARDELEANĂ DE PASMANTERIE ȘI ȘIRETURI
ELSŐ ERDÉLYI PASZOMÁNY ÉS ZSINORÁRUGYAR
Târgu-Mureș—Marosvásárhely

Produce:

șireturi pentru
ghete, trese, șireturi de
lama goufrate, șuitășuri și dife-
rite articole de pasmanterie
de prima calitate

Gyárt:

mindennemű
cipőfűzőt, lámaszegőt,
sujtást, tresset borítást és külön-
böző speciális paszományárut
elsősorban kivitelben

:: ! Telegram: Pasmantaria Victoria ! ::

Kolozsvári Takarékpénzt.
és Hitelbank Részvénytárs.

Cluj, Piața Unirii (Mátyás király-tér) 7.

Fiókjai: Dés, Dicsőszentmárton, Gyulafehérvár,
Marosvásárhely és Nagyváradon. — ::

Saját tőké 85 millió lej

Minden bankügy-
letet legelő-
nyösebben
végez.

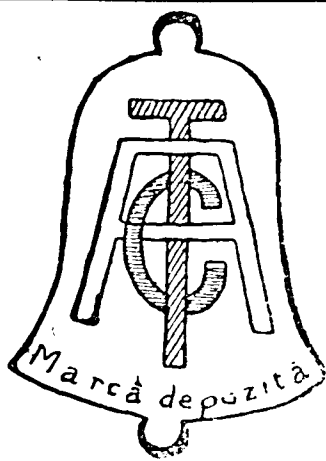
Áruraktárai
a vasut
mellett

Engedélyezett
devizahely.

Betéteket
elfogad!

Affiliált intézetek:
Torda-Aranyos Vármegyei
Takarékpénztár Rt. Tordán
Alsóvármegyei Gaz-
dasági Bank és Takarékp.
Rt. Nagyváradon, Udvarhely-
megyei Takarékpénztár Rt.
Székelyudvarhelyen és
Sz. Keresztúron, Szászre-
genyvidéki Takarékp. és Hitel-
Rt. Szászrégenben és Nép-
bank Rt. Biharmadon Szamos-
vári Hitelbank Rt. Szamosújváron.

Cu această marcă este prevăzută fiecare obiect de argint și lux fabricat în fabrica

„TACĂMUL” din CLUJ.

•••••
Fineță de 800!

Pabricațiile se pot procura în prăvăliile de bijuterii mai bune. Numai pentru revanzători. „Tacămul” fabrică de argintărie, Cluj, Str. N. Iorga N. 11/A. — Telefon: 4-82. Adresa telegrafică: „Tacămul”.

Olvassa a

Lemnul

CASA NOASTRĂ

SOCIETATE ANONIMA PENTRU BANCĂ, COMERȚ ȘI INDUSTRIE

Capital și Rezerve
Lei 70.000.000

Sediul Social: Satu-Mare

Sucursale:

BAIA-MARE, CAREI, SIGHET și VALEA LUI MIHAI.

Afiliațiuni:

„UNIO”, Fabrica de vagoane S. A. SATU-MARE.
Soc. Anonimă Pentru Importul de Fierărie, Satu-Mare.

Meghívó!

Magán- vagy üzleti ügyekbeni utazások alkalmával

Budapesten

a legkellemeőbb otthont nyújtja a legelőnyösebb feltételek mellett a keleti pályaudvar érkezési oldalával szemben lévő

Grand Hotel **PARK** Nagyszállóda

BUDAPEST, VIII., Baross-tér 10. szám, mert

20% engedményt kap

mint ezen lap előfizetője olcsó szoba árainkból,

10% engedményt kap

olcsó éttermi árainkból. (Kitűnő házi konyha).

5 pengőt megtakarít

autótaxi költséget, mert gyalog átjöhét egy perc alatt a pályaudvarról.

Nálunk otthon érzi magát!

Elsőrendű kiszolgálás, szigorúan családi jelleg.

Saját érdeke,

ezen előnyök folytán, hogy okvetlenül nálunk szálljon meg. Előzetes szobamegrendelés ajánlatos!

Producerea lemnului
Industria lemnului
Comerțul lemnului

Despre toate fazele pieței Vă informează precis și la timp

A fatermelés
A faipar
A faterkedelem

minden fázisáról pontosan és részletesen számol be a

„LEMNUL” „HOLZZEITUNG”

singura revistă forestieră bilunară din Ardeal care apare în românește, nemjeste și ungurește. Toate evenimentele forestiere interne și externe, situația pieței, articole scrise de cei mai de seamă specialişti, informațiuni etc. etc.

Revista fiind răspândită, rezultatul anunșurilor este sigur.
Redacția și administrația:

Erdély egyetlen román, német és magyar nyelven kéthetenként megjelenő szaklapja. A külföld és belföld összes szakmai eseményeiről, piaci helyzetéről és friss, szakemberek által írt cikkekben és riportokban tájékoztatja olvasó táborát.

A lap elterjedtsége biztosítja a hirdetések eredményét.
szerkesztőség és kiadóhivatal

Cluj, Str. Minerva 7. Telefon: 4-44.

Banca „TRANSSYLVANIA” Bank

Soc. Anonimă. Bank Rt. Aktiengesellschaft.

Centrala — Központ — Zentrale:
CLUJ—KOLOZSVÁR.

Alapított: 1872-ben.

Alaptőke: 22 millió lei.

Sucursale—Fiókkintézetek: Alba-Iulia—Gyulafehérvár, Diirău—Ditró, Gheorgheni—Gyergyószentmiklós, Mercuria-Ciuc—Csikszeređa, Sănmartin-Ciuc—Csikszentmárton, Târgul-Secuesc—Kézdivásárhely, Turda—Torda, Uioara—Marosujvár. —: **Expozituri—Kirendeltségek:** Cămpia-Turzii—Aranyosgyéres, Ozun—Uzon, Toplița—Română—Maroshéviz.

Elfogad: **BETÉTEKET.**

Leszámítol: **VÁLTÓKAT.**

Átutalásokat és meghitelezéseket az ország bármely piacára gyorsan teljesít!

Vezérképviselőjét bírja a „**Gazdák**” Általános Biztosító Részvénytárs.-nak

Telegram: **TRANSSYLVANIABANK**

Mezőgazdasági Bank

és Takarékpénztár Rt.

Cluj—Kolozsvár, Piața Unirii No. 9.

Fiókkintézet: Dej-Dés, Jibou-Zsibó, Beclean-Bethlen

Saját tőkési **30** millió lej

Minden bankügyletet legelőnyösebben véggez. — Engedélyezett devizahely. — Átutalás a bel- és külföld bármely piacára.